

HELSINGIN KASVATUKSEN JA KOULUTUKSEN TOIMIALAN VUODEN 2018 TULOSBUDJETTI

Sisällysluettelo

A	KASVATUKSEN JA KOULUTUKSEN VUODEN 2018 TALOUSARVIO JA VUOSIEN 2019–2020 TALOUSSUUNNITELMA.....	1
	Toimintaympäristön muutosten vaikutukset 2018 talousarvioon	1
	Arvio palvelujen kysynnän ja tuotantotapojen kehityksestä vuosina 2018–2020	1
	Palvelustrategiset vaihtoehdot	7
	Riskienhallinta	9
	Kaupunki strategian 2017–2021 tavoitteiden toteutuminen toimialalla	10
	Sitovien tavoitteiden kytkeytyminen strategisiin lähtökohtiin	12
	Toimialan henkilöstösuunnitelma 2018–2020	12
	Toimialan tilankäyttösuunnitelma 2018–2020.....	12
	Digitalisaatio ja tietotekniikan palvelutuotannon ja prosessien kehittämisessä	13
	Talousarvion seurannassa tarkasteltavat tavoitteet	14
	Sitovat toiminnan tavoitteet	14
	Määrä ja taloustavoitteet.....	15
	Suoritemäärät, tuottavuuden kehittymistä, vaikuttavuutta ja tilankäytön tehokkuuden toteutumista kuvaavat tunnusluvut esitellään C-osassa tarkistettuina viimeisimmän oppilasennusteen mukaisina.	15
B	TULOSBUDJETIN VALMISTELUPERIAATTEET	16
C	TULOSBUDJETIN KÄYTTÖTALouden MÄÄRÄRAHAT	18
	Suoritettavatavoitteet	18
	Vaikuttavuustavoitteet.....	19
	Tuottavuuden kehittymistä kuvaavat tunnusluvut	20
	Toiminnan tehokkuus ja taloudellisuus.....	20
	Tilankäytön tehokkuuden toteutuminen 2016–2027	21
	1. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuus	23
	2. Perusopetuksen palvelukokonaisuus	25
	3. Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön palvelukokonaisuus	27
	4. Ruotsinkielinen palvelukokonaisuus	29
	5. Hallinto- ja tukipalvelut	32
D	TULOSBUDJETIN INVESTOINTIMÄÄRÄRAHAT	35
	Tietotekniikka palvelut ja kehittäminen.....	35
	Muut hankinnat.....	36
	LIITTEET.....	37

A KASVATUKSEN JA KOULUTUKSEN VUODEN 2018 TALOUSARVIO JA VUOSIEN 2019–2020 TALOUSSUUNNITELMA

A-osa on kaupunginvaltuuston 29.11.2017 vahvistama vuoden 2018 talousarvio perusteluineen. Kasvatus- ja koulutuslautakunta ei voi tehdä siihen muutoksia.

1 000 €	Käyttö Förbrukning	Talousarvio Budget	Ennuste - Prognos	Ehdotus Förslag	Talousarvio Budget	Talous- suunnitelma Ekonomiplan	Talous- suunnitelma Ekonomiplan
	2016	2017	2017	2018	2018	2019	2020
Tulot yhteensä - Inkomster sammanlagt		36 448	37 014	66 000	56 000	56 545	57 245
Menot yhteensä - Utgifter sammanlagt		662 155	655 388	1 109 625	1 141 125	1 163 457	1 197 905
<i>Ylitysoikeus - Överskridningsrätter</i>							
Toimintakate - Verksamhetsbidrag		-625 707	-618 374	-1 043 625	-1 085 125	-1 106 912	-1 140 660
Poistot - Avskrivningar		10 875	17 471	20 000	20 000	22 500	22 500
Tilikauden tulos - Räkenskapsperiodens resultat		-636 582	-635 845	-1 063 625	-1 105 125	-1 129 412	-1 163 160
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) - Räkenskapsperiodens överskott (underskott)		-636 582	-635 845	-1 063 625	-1 105 125	-1 129 412	-1 163 160
Muutos - Förändring, %							
Tulot - Inkomster						1,0	1,2
Menot - Utgifter						2,0	3,0

*Talousarvio 2017 ja ennuste 2017 –sarakeet ovat muutetun talousarvion mukaiset. Tilinpäätös 2016 ei ole vertailukelpoinen uuteen organisaatioon. - Kolumnerna Budget 2017 och Prognos 2017 följer den ändrade budgeten 2017. Bokslut 2016 är inte jämförbart med den nya organisationen.

Toimintaympäristön muutosten vaikutukset 2018 talousarvioon

Arvio palvelujen kysynnän ja tuotantotapojen kehityksestä vuosina 2018–2020

Varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelujen kysyntä tulee kasvamaan suunnitelmakaudella: kasvatuksen ja koulutuksen toimialan palvelujen ensisijaisina käyttäjinä olevien helsinkiläisten 1-18-vuotiaiden lasten ja nuorten määrä kasvaa suunnitelmakaudella noin 5 %. Muuta kuin suomea, ruotsia tai saame äidinkielenään puhuvien määrä kasvaa myös suunnitelmakaudella ja kyse on yhä kasvavasta ryhmästä kasvatuksen ja koulutuksen näkökulmasta. Lisäksi yli 18-vuotiaiden helsinkiläisten määrä kasvaa. Toimialan elinikäisen oppimisen tehtävä korostuu. Koulutustarpeisiin vaikuttaa myös se, että helsinkiläisistä 25 - 29-vuotiaista noin 20 000 on vailla peruskoulun jälkeistä tutkintoa.

Digitalisaation vaikutuksia tuotantotapoihin käsitellään kohdassa Digitalisaatio ja tietotekniikka palvelutuotannon ja prosessien kehittämisessä. Muutoksia tilankäytössä käsitellään kohdassa Toimialan tilankäyttösuunnitelma 2018 – 2020.

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Asiakasmäärä kasvaa suunnitelmakaudella kaupungin järjestämässä varhaiskasvatuksessa arviolta 2 600 lapsella. Kunnallisessa päiväkotihoidossa on tällä hetkellä vieraskielisiä lapsia yli 4 600 eli noin 18 % kaikista lapsista. Vieraskielisten lasten määrä kasvaa.

Erityistä tukea tarvitsevien lasten suhteellisen määrän arvioidaan pysyvän ennallaan, mutta lapsimäärän kasvaessa myös erityistä tukea tarvitsevien lasten kokonaismäärä kasvaa. Erityistä tukea tarvitsevia on tällä hetkellä varhaiskasvatuksessa noin 5 %, mikä tarkoittaa suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa vajaata 1 200 lasta ja ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa runsasta 100 lasta (kunnalliset päiväkodit ja ostopalvelut).

Varhaiskasvatuksen kysyntään vaikuttaa väestön kasvun lisäksi se, mitä varhaiskasvatusta perheet valitsevat ja käyttävät (kotihoitoon tuki ja kuntalisä, yksityisen hoidon tuki ja kuntalisä, päiväkotihoido, perhepäivähoito, kerhotoiminta). Myös työllisyys vaikuttaa varhaiskasvatuksen kysyntään. Kotihoitoon tuen käyttö on viime aikoina vähentynyt ja päiväkotihoidon käyttö on vastaavasti kasvanut.

Suunnitelmakaudella keskeistä on kehittää koululaisten iltapäivä- ja leikkipuistotoimintaa lapsia ja perheitä palvelevaksi yhdeksi kokonaisuudeksi. Aamutoiminnan osalta on käynnistynyt pilotti.

Erityisen tuen resurssit kohdennetaan siten, että jokainen lapsi saa tarvitsemansa tuen lähellä kotiaan.

Varhaiskasvatuksessa on otettu käyttöön uusi Helsingin varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetuksessa uusi esiopetuksen opetussuunnitelma. Helsingin varhaiskasvatussuunnitelma korostaa aiempaa enemmän lapsen oikeutta, varhaiskasvatuksen suunnitelmallisuutta ja pedagogiikkaa sekä edellyttää pedagogiikan ja toimintakulttuurin uudistumista. Uusia sisällöllisiä asioita ovat monilukutaitoon ja digitalisaatioon sekä arviointiin liittyvät asiat. Tavoitteeksi on asetettu, että jokaisessa lapsiryhmässä on lastentarhanopettaja. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ovat ensi kertaa normiperusteiset ja ne muodostavat opetussuunnitelmallisen jatkumon perusopetukseen.

Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus palveluista on noin 12 %. Talousarviossa on varauduttu yksityisen varhaiskasvatuksen kuntalisän pieneen korottamiseen yli kolmevuotiaille ja perhepäivähoitossa alle 3-vuotiaiden osalta.

Hallituksen esityksen mukaan varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja alennetaan pieni- ja keskituloisilta 1.1.2018 lähtien. Toteutuessaan tämä tulee vähentämään asiakastuloja ja mahdollisesti lisäämään varhaiskasvatuksen palvelujen käyttöä, jolloin varhaiskasvatuksen asiakasmäärä ja varhaiskasvatuksen menot kasvavat. Todennäköistä on, että osa yksityisen varhaiskasvatuksen käyttäjistä siirtyy kunnan järjestämään varhaiskasvatukseen. Talousarviossa on varauduttu varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen alentumiseen sekä tuloissa että menoissa.

Perusopetus

Oppilasmäärä kasvaa suunnitelmakaudella kaupungin järjestämässä perusopetuksessa lähes 2 400 oppilaalla eli 6 %.

Suomenkielisen perusopetuksen oppilaista on tällä hetkellä vieraskielisiä 7 800 eli noin 21 %. Ruotsinkielisessä perusopetuksessa vieraskielisiä oppilaita on 70 oppilasta eli noin 2,0 %. Vieraskielisten oppilaiden määrän kasvu jatkuu suunnittelukaudella. Valmistavaa opetusta toteutetaan alkuopetuksessa siten, että lähtökohtaisesti kaikki alkuopetusikäiset valmistavan opetuksen oppilaat opiskelevat lähikoulussa 1. -2. luokalla. Vanhemmilla oppilailla yhden lukuvuoden kestävä valmistava opetus järjestetään edelleen keskitetysti.

Erityisoppilaiden suhteellinen osuuden arvioidaan säilyvän nykyisellä tasolla runsaassa 11 %:ssa ja ruotsinkielisessä perusopetuksessa 7,7%:ssa, mutta luokkamuotoisen erityisopetuksen ja integratiivisen opetuksen välinen suhde muuttuu suunnittelukauden aikana vastaamaan valtakunnallista keskiarvoa. Tällä hetkellä luokkamuotoista erityisopetusta saa noin 60 % erityisoppilaista ja integraatio-oppilaita on noin 40 %. Tavoitteena on muuttaa tätä suhdetta toisinpäin.

Uusi opetussuunnitelma otettiin käyttöön vuosiluokilla 1-6 syksystä 2016 ja käyttöönotto jatkuu portaittain vuosina 2017–2018. Opetussuunnitelmassa korostuu ilmiöpohjainen oppiminen ja tulevaisuudessa tarvittavat laaja-alaisen osaamisen sekä digitaalisen yhteiskunnan taidot. Tavoitteena on inklusiivinen koulu, jossa oppilaat opiskelevat omassa lähikouluksaan oman ikäryhmänsä kanssa. Jokainen saa tarvitsemansa tuen omassa lähikouluksaan. Tarvittavan tuen saaminen edellyttää tuotantotavan muutosta kohti avoimia ja joustavia oppimisen tiloja ja polkuja.

Esi- ja perusopetuksen oppilashuolto muodostavat saumattoman jatkumon. Ensimmäisen luokan terveystarkastusten yhteydessä kokeillaan uutta moniammatillista toimintamallia. Koulujen yhteistyötä psykiatristen hoitotahojen ja lastensuojelun kanssa kehitetään, minkä tavoitteena on asiakaslähtöinen, yhden luokun toimintatapa.

Pääkaupunkiseudun Lape (lapsiperheiden palveluiden muutosohjelma) hankkeessa luodaan yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen oppilashuoltoon paremmin lapsen tarvitseman tuen huomioonottavia toimintamalleja. Lisäksi arvioidaan oppilashuollon vaikuttavuutta.

Opetuksen digitalisaatio-ohjelman toteuttaminen muuttaa oppimista ja opettamista. Teknologia sulautuu luontevaksi osaksi koulujen oppimisympäristöjä ja toimintatapoja. Kaikilla opettajilla on tietokone käytössään ja suunnittelukauden aikana myös oppilaiden käyttöön hankitaan tietokoneet. Innovatiivisten kokeilukoulujen toimintaa jatketaan ja kaikissa kouluissa on tutor-opettajat. Oppimisympäristöt ovat joustavia ja avoimia, oppimista tapahtuu kaikkialla ja koko kaupunki on oppimisen tilana. Oppilaiden aktiivinen rooli oppimisprosessissa painottuu. Digitalisia palveluja kehitetään koulutukseen hakeutumisessa oppijan palvelupolun kautta.

Suomenkielisessä perusopetuksessa noin neljä viidestä oppilaasta käy tällä hetkellä kaupungin ylläpitämää koulua, vajaa viisi prosenttia valtion koulua ja vajaa 15 prosenttia yksityistä koulua. Oppilasmäärän kasvaessa koulujen keskimääräinen oppilasmäärä kasvaa, jolloin koulujen tilankäyttö vastaavasti tehostuu. Tavoitteena on vahvistaa oppijan polkua lisäämällä esiopetuksen järjestämistä peruskoulujen tiloissa. Oman tilankäytön tehostumisen lisäksi tulee tehostaa koulutilojen aktiivisempaa käyttöä kouluajan

ulkopuolella. Tavoitteena on tarjota kaikille laadukas ja turvallinen lähikoulu, joka toimii alueensa toiminnan yhtenä keskuksena.

Lukiokoulutus

Kaupungin lukioiden opiskelijamäärän arvioidaan kasvavan suunnitelmakaudella vain 15 opiskelijalla.

Suomenkielisten nuorten lukiokoulutuksen opiskelijoista noin 10 % ja aikuislukion opiskelijoista noin 20 % on vieraskielisiä. Ruotsinkielisissä lukioissa on vain muutamia vieraskielisiä opiskelijoita.

Vuonna 2016 käyttöön otettu lukiokoulutuksen opetussuunnitelma muuttaa lukioiden pedagogiikkaa, toimintakulttuuria, toimintatapoja ja oppimisympäristöjä. Oppimista tapahtuu kaikkialla ja monimuotoiset oppimisen tilat ottavat huomioon erilaiset oppijat ja oppimisen tavat. Lukiot hyödyntävät pääkaupunkiseudun laajaa kulttuuri- ja tiedetarjontaa sekä yritystoimintaa monipuolisena oppimisympäristönä. Lukioiden välinen yhteistyö laajentaa fyysistä ja virtuaalista oppimisympäristöä, jolloin yksilöllisten oppimispolkujen määrä lisääntyy ja monipuolistuu.

Opiskelijoiden ja opettajien käytössä on oppimista vahvistava digitaalinen toimintaympäristö. Verkossa tapahtuva yhteisöllinen ja opettajan ohjaama etäopiskelu lisääntyvät. Opiskelijat osallistuvat koulun toiminnan, opetuksen ja oman oppimisensa suunnitteluun, mikä vahvistaa heidän sitoutumistaan oppimiseen.

Lukiokoulutuksessa uudistetaan ja monipuolistetaan arviointia lisäämällä mm. itse- ja vertaisarviointia, opettajan ja opiskelijan välisiä arviointikeskusteluja sekä lisäämällä oppimispäiväkirjojen, portfolioiden ja projektitöiden käyttöä arvioinnissa.

Sähköiset ylioppilaskirjoitukset ovat alkaneet syksyllä 2016 ja sähköistyminen etenee vaiheittain siten, että keväällä 2019 kaikki ylioppilaskokeen aineet ovat sähköisiä. Lukiot ovat valmistautuneet ylioppilaskokeen sähköistymiseen käyttämällä Abitti-koejärjestelmän sähköisiä kurssikokeita.

Digitalisaatio tukee pedagogisen toimintakulttuurin muutosta. Lukioissa on toimivat langattomat verkot. Opettajat sekä opiskelijat käyttävät opetuksessa ja oppimisessa kannettavia tietokoneita.

Kaikissa lukioissa on uudistettu oppimisen tiloja monimuotoisiksi. Oppimista tapahtuu yhdessä käyttäen monipuolisia oppimisen menetelmiä.

Helsingissä on tällä hetkellä kahdeksan erityisen koulutustehtävän saanutta lukiota. Nykyiset erityistehtävät ovat voimassa 31.7.2018 saakka. Helsingin kaupunki haki kesällä 2017 opetus- ja kulttuuriministeriöltä erityistehtävää nykyisille erityistehtävälukioille ja lisäksi Medialukioon median ja Brändö gymnasietiin urheilun erityistehtävää.

Lukiokoulutuksen valtion rahoitus muuttuu uusien erityistehtävien myötä. Jatkossa erityistehtävälisää myönnetään vain niille koulutuksen järjestäjille, joilla on erityinen koulutustehtävä eikä kaikille erityistehtävän omaavassa kunnassa sijainneille lukiokoulutuksen järjestäjille kuten nyt.

Ammatillinen koulutus

Ammatillisessa koulutuksessa on käytössä kaikki opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämisluvan mukaiset ammatillisen peruskoulutuksen paikat. Järjestämisluvat uudistuvat ammatillisen koulutuksen reformilainsäädännön tullessa voimaan 1.1.2018. Uudet järjestämisluvat tulevat perustumaan opiskelijamäärien sijasta opiskelijavuosiin eli opiskelijoiden toteutuneisiin opiskelupäiviin. Järjestämislupa kattaa tutkintoon johtavan ammatillisen koulutuksen, oppisopimus- ja työvoimakoulutuksen. Koska uuden järjestämisluvan laajuudesta ei ole ollut talousarvion valmisteluvaiheessa tietoa, ehdotus perustuu nykyiseen järjestämislupaan. Uusi järjestämislupa huomioidaan tulosbudjetissa.

Helsingin kaupunki on hakenut opetus- ja kulttuuriministeriöltä uuteen järjestämislupaan opiskelijavuosien vähimmäismääräksi 10 500. Tämä on noin 1 000 opiskelijavuotta enemmän, kuin nykyinen järjestämislupa muunnettuna opiskelijavuosiksi. Ammatillisen koulutuksen kasvun tarve perustuu väestömäärän ja erityisesti maahanmuuttajataustaisen väestön kasvuun Helsingissä sekä ammattityöntekijöiden työvoimapoistumaan.

Ammatillisessa peruskoulutuksessa vieraskielisten opiskelijoiden osuus on jo 25 % eli noin 2 100 opiskelijaa puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea. Vieraskielisten osuuden arvioidaan kasvavan.

Ammatillisen koulutuksen reformilainsäädäntö muuttaa ammatillista koulutusta ja sen toimintakulttuuria. Muutos koskee koulutukseen hakeutumista, työssäoppimista, ammatillisen koulutuksen toteutustapoja ja oppimisympäristöjä, rahoitusjärjestelmää, opettajien työtä ja opiskelijoiden työllistymisen varmistamista. Stadin ammattiopiston organisaatio uudistetaan huomioiden reformilainsäädäntö ja erityisesti näyttöön perustuva ja osaamisen hankkimistavasta riippumaton tapa suorittaa tutkinto.

Reformin myötä koulutusta siirretään enemmän työpaikoille, mikä muuttaa opettajien roolia oppimisen ohjaajaksi. Työpaikalla käytännön tehtävien yhteydessä järjestettävä koulutus toteutetaan oppisopimuskoulutuksena tai koulutusoppimukseksi. Koulutusoppimus korvaa nykyisen työssäoppimisen. Oppisopimus säilyy keskeisiltä osin nykyisellään perustuen määräaikaiseen työsuhteeseen. Opiskelijalle maksetaan palkkaa ja työnantajalle koulutuskorvausta. Koulutusoppimuksessa opiskelija ei ole työsuhteessa. Opiskelijalle ei makseta palkkaa eikä työpaikoille koulutuskorvausta millään aloilla. Opiskelija voi siirtyä joustavasti koulutusoppimuksesta oppisopimukseen.

Ammatillisessa koulutuksessa kehitetään reformin myötä jatkuvaa hakeutumista opiskelemaan ja ohjaustyön käytäntöjä. Peruskoulun päättävät nuoret hakeutuvat koulutukseen edelleen yhteishaussa. Muu haku tulee olemaan jatkuvaa hakua suoraan oppilaitokseen.

Ammatillisen koulutuksen koulutustarjonta on suunniteltu tehdyn ennakoituvuuden pohjalta vastaamaan laadullisesti ja määrällisesti työvoimatarpeisiin ja mahdollisuuteen suorittaa tutkintojen lisäksi tutkinnon osia. Toiminnan ja talouden tehokkuutta lisätään karsimalla koulutuksen päällekkäisyyksiä, poistamalla nuorten ja aikuisten koulutusten raja-aitoja ja lisäämällä työpaikalla tapahtuvaa oppimista. Lisäksi opiskelijan nopeaa valmistumista tuetaan. Elokuussa 2017 käyttöön otettua uutta opiskelijahallintojärjestelmää kehitetään edelleen siten, että sieltä saatava tieto tukee toiminnan tuloksellista kehittämistä.

Stadin ammattiopisto on ollut mukana opettajien vuosityöaikakokeilussa syksystä 2017 alkaen. Vuosityöaika mahdollistaa opettajien työn suunnittelun aiempaa työaikamallia joustavammin ja pedagogisia ratkaisuja hyödyntäen.

Stadin aikuisopistossa toimii maahanmuuttajien osaamiskeskus, jonka palveluissa keskitytään maahanmuuttajien osaamisen kartoittamiseen, sosiaaliseen kuntoutukseen, kielikoulutukseen, ammatillisiin pajiin sekä työelämävalmennukseen. Tavoitteena on maahanmuuttajien osaamisen lisääminen ja nopea työllistyminen. Osaamiskeskuksen erillisrahoitus loppuu vuoden 2017 lopussa. Osaamiskeskuksen tuloksellista toimintaa on tarvetta jatkaa suunnittelukaudella.

Oppimisen tuen suunnitelma uudistetaan vastaamaan reformilainsäädäntöä. Jokaiselle opiskelijalle tehdään henkilökohtainen osaamisen kehittämisen suunnitelma, johon kirjataan myös opiskelijan saama tuki oppimiseen.

Yritysyhteistyötä tullaan lisäämään ja kehittämään uudella tavalla tuoden oppilaitokseen yritystoimintaa ja tarjoamalla opiskelijoiden toteuttamia palveluja. Myös joidenkin työllistävien alojen vetovoimaisuutta kehitetään yhteistyöllä työelämän ja ammattikorkeakoulujen kanssa.

Stadin ammattiopiston Brygga kokoaa yhteen tutkintotavoitteisen koulutuksen ja oppisopimuksen. Lisäksi Brygga tarjoaa Stadin ammattiopistossa jo opiskeleville vaihtoehdon, jos opinnot ovat vaarassa keskeytyä. Koulutuksilla ja palveluilla vastataan koulutustakuuseen ja jokaiselle nuorelle ja nuorelle aikuiselle tarjotaan sopiva vaihtoehto joustavasti. Ohjaamon ja etsivän nuorisotyön kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten ja nuorten aikuisten palveluihin ohjaamiseksi.

Bryggaan on koottu ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava koulutus Valma, nuorten työpajatoiminta, perusopetuksen lisäopetus ja avoimet opinnot. Valmassa opiskelija voi parantaa opiskeluvaihtoehtojaan ja kokeilla erilaisia koulutusvaihtoehtoja oman alan löytämiseksi. Nuorten työpajat mahdollistavat toiminnallisen oppimisympäristön työkokeilun keinoin. Työpajatoiminnalla tavoitetaan sellaisia nuoria, joilla on haasteita koulutukseen siirtymisessä tai vaikea elämäntilanne. Perusopetuksen lisäopetuksen toteuttaminen ammatillisessa oppilaitoksessa tarjoaa perusopetuksen päättöluokan jälkeen motivoivan oppimisympäristön parantaa jatko-opiskeluvaihtoehtoja ja korottaa perusopetuksen päättönumeroita.

Ohjaamo-Helsinki tarjoaa neuvontaa ja ohjausta erityisesti työn ja koulutuksen ulkopuolella oleville nuorille. Stadin ammattiopisto tarjoaa Ohjaamon asiakkaille yksilöllisiä polkuja opiskelun aloittamiseksi. Ohjaamotoimintamallin jatkamiseen on varauduttu talousarviossa.

Etsivä nuorisotyö tarjoaa tukea ja ohjausta syrjäytymisvaarassa, alle 29 -vuotiaille koulutuksen ja työelämän ulkopuolella oleville nuorille. Työmuodoltaan etsivä nuorisotyö vaihtelee lyhytkestoisesta ohjauksesta pitkäkestoiseen sosiaaliseen vahvistamiseen kohti palveluihin kiinnittymistä. Helsingin kaupunki tuottaa etsivää nuorisotyötä itse sekä hankkii sitä yhteistyösopimuksin palveluntarjoajilta yhteensä 20 etsivän nuorisotyön työntekijän volyymilla. Toimiala rahoittaa toimintaa valtionavustuksen (kattaa n. 65 %) ylimenevällä osuudella.

Investointisuunnitelmia laadittaessa tehdään yhteistyötä työelämän kanssa. Työelämä digitalisoituu ja robotisoituu nopeasti, joten oppilaitoksessa on pystyttävä tässä kehityksessä mukana.

Ammatillisessa koulutuksessa tehostetaan tilojen käyttöä. Tulevaisuudessa tavoitteena on keskittää opetusta entistä suurempiin ja tehokkaampiin kampuksiin.

Vapaa sivistystyö

Vapaan sivistystyön kohderyhmä kasvaa määrällisesti asukasmäärän kasvaessa. Kurssilaisten määrä on pysynyt viime vuodet samalla tasolla kurssien ollessa täynnä. Kurssien minimiopiskelijamäärä on pääsääntöisesti 10 ilmoittautunutta, mutta maksimiopiskelijamäärä riippuu luokan koosta ja pedagogisista seikoista. Erityisryhmien, kuten vammaisryhmien opetus voidaan aloittaa pienemmällä kurssilaisten määrällä.

Opetussuunnitelmaa kehitetään vastaamaan kuntalaisten muuttuvia sivistystarpeita ja tavoitteena on saavuttaa uusia asiakkaita. Vapaan sivistystyön opiskelijat edustavat ikäluokkia 16–95 vuotta. Suurin ikäryhmä on 65–74-vuotiaat. Työväenopiston opiskelijoista noin 10 % on maahanmuuttajataustaisia.

Vapaan sivistystyön toiminta on tarkoitettu lähinnä yli 16-vuotiaille helsinkiläisille. Osana kasvatus ja koulutustoimialaa vapaa sivistystyö rakentaa muun toimialan kanssa yhdessä elinikäisen oppimisen Helsinkiä. Erityisesti lukio- ja ammatillisen koulutuksen palvelukokonaisuuden yhteistyön mahdollisuudet avaavat uudella tavalla kuntalaisten itsensä ja osaamisensa kehittämisen mahdollisuuksia. Tehdään selvitys vapaan sivistystyön, aikuislukion ja ammatillisen aikuiskoulutuksen kentästä toimijoiden keskinäisen työnjaon järjeistämiseksi.

Vapaan sivistystyön opetussuunnitelma painottaa kuntalaistarpeiden huomioon ottamista, demokratian ja osallisuuden tukemista, terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä, uusia oppimisympäristöjä sekä opetuksen johtamista näiden tavoitteiden mukaan. Opetussuunnitelman toteuttaminen pitää sisällään myös opetuksen laajatavoitteisuuden ja monialaisuuden. Opetuksen sisällön ohella tavoitellaan aikaisempaa monipuolisempia opetus- ja oppimismenetelmiä.

Yhteiskunnan muutoksen myötä kuntalaisten digitaalisten valmiuksien kehittämistarve kasvaa merkittävästi. Vapaan sivistystyön tehtävänä on mahdollistaa digitalisaatiovalmiuksien ajan tasalla oleminen, myös sellaisille henkilöille, jotka eivät saa näitä valmiuksia työelämän tai ammatillisen koulutuksen kautta.

Palvelustrategiset vaihtoehdot

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Hallitus on päättänyt esittää kannustusloukkujen purkamisen yhteydessä varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen alentamista vuoden 2018 alusta. Tähän on varauduttu talousarviossa

Varhaiskasvatuksen esiopetuksen ja perusopetuksen jatkumon pedagogista vahvistamista tuetaan yhteisillä tilaratkaisuilla alueilla. Esiopetuksen osalta tavoitteena on, että toiminnan verkkoa rakennetaan siten, että etsitään ratkaisuja, joissa esiopetus jatkuu samoissa tiloissa kuin varhaiskasvatus tai esiopetus järjestetään koulun kanssa samoissa tiloissa.

Kielirikasteisen esiopetuksen kokeilut alkoivat syksyllä 2017 neljässä päiväkodissa englannin, ranskan, venäjän ja espanja kielillä. Kokeilun tuloksia ja jatkoa arvioidaan vuoden 2018 aikana.

Päiväkotien koko on kasvanut. Suurempien yksiköiden pedagogisen toiminnan kehittämiseen ja johtamiseen kiinnitetään siksi erityistä huomiota ja luodaan lapsen hyvän kasvun kannalta toimivia tilaratkaisuja.

Strategisena tavoitteena on automatisoida ja digitalisoida toimintaa esimerkiksi palveluihin hakeutumista.

Perusopetus

Väestökasvun johdosta kaupungin koulujen oppilasmäärä kasvaa ja uusille asuinalueille rakennetaan peruskouluja. Vaihtoehtoisena mallina selvitetään nykyisten sopimuskoulujen halukkuus tuottaa enemmän perusopetuspalveluja.

Perusopetuksen kieliohjelmaa tarkistetaan siten, että ensimmäinen vieras kieli tai toinen kotimainen kieli alkaa pääsääntöisesti 1. luokalla.

Oppilaiden ohjausta on tarpeen lisätä peruskoulun päättövaiheessa. Tavoitteena on syventää oppilaiden tietämystä toisen asteen opinnoista sekä parantaa työelämäntuntemusta.

Digitaalisia palveluja kehitetään niin hakuprosesseissa kuin oppilaan oppimisen ja opiskelun tueksi.

Koulupäivän jälkeistä harrastus- ja vapaa-ajan toimintaa koulun tiloissa kehitetään edelleen. Palvelustrategisena vaihtoehtona kokeillaan mallia, jossa jokaiselle koulupäivälle on saatavilla vähintään yksi vapaaehtoinen, ilmainen harrastustoiminta koulun tiloissa.

Tämä toteutetaan yhteistyössä koulun kerhotoiminnan, nuorisotoimen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Selvitetään myös vapaaehtoistyön toimijoiden osallistuminen koulun arkeen.

Lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö

Mikäli Helsinki ei saa erityistehtävälupaa hakemiinsa lukioihin, sillä on vaikutusta opettajien työllistymiseen, lukiodien vetovoimaan, palveluverkkoon ja opiskelijoiden kurssisuorituksiin ja –valintoihin.

Ammatillisen koulutuksen reformi tulee voimaan 1.1.2018. Se muuttaa merkittävästi ammatillista koulutusta ja sen toimintakulttuuria. Muutos koskee mm. koulutukseen hakeutumista, työssäoppimista, ammatillisen koulutuksen toteutustapoja ja

oppimisympäristöjä, rahoitusjärjestelmää, opettajien työtä ja opiskelijoiden työllistymisen varmistamista.

Maahanmuuttajiin erikoistunut Osaamiskeskus on toiminut vuoden 2016 kesäkuusta alkaen osana Stadin aikuisopistoa. Talousarviossa on varauduttu Osaamiskeskus toiminnan jatkumiseen.

Stadin ammattiopistossa on tarjolla avoimia opintoja helsinkiläisille alle 29-vuotiaille nuorille. Avoimina opintoina on tarjolla ammatillisia koulutuskokonaisuuksia mm. asiakaspalvelu, yrittäjyys, yksilöllistä eri oppimisympäristöihin vietyä suomi toisena kielenä tukea sekä työelämän tunteita lupakortti- ja passikoulutuksia. Avoimina opintoina voi myös saavuttaa perusopetuksen päättötodistuksen yksilöllisen suunnitelman mukaisesti. Kolmen viikon välein aloittava Treenaamo toimii vauhdinottona tutkintokoulutukseen tai oman suunnan löytämisen tukena. Avoimissa opinnoissa ohjataan ja tuetaan vuosittain yli 550 koulutuksen ulkopuolella olevaa nuorta. Avoimia opintoja on rahoitettu Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan omalla rahoituksella ja tätä jatketaan.

Aikuisopistossa järjestetään lastenhoidolla tuettuja suomen kielen kursseja maahanmuuttotauksille kotivanhemmille sekä töihin pääsyä edistäviä vertaisryhmiä hankerahoituksella. Hankerahoitusta saadaan vuoden 2018 loppuun asti.

Ohjaamo on työ- ja elinkeinoministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön sekä sosiaaliministeriön yhteishanke. Se on osa hallitusohjelmaan kirjattua Nuorisotakuun toteuttamista. Ohjaamo-toiminta saa Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoitusta Keski-Suomen ELY-keskuksen kautta helmikuun loppuun 2018 saakka. Hallituksen puoliväliriihessä on päätetty edetä Ohjaamojen vakinaistamisessa. Päätös koskee vuosia 2018–2021. Ohjaamoiden vakinaistamiseen saadaan valtiontukea. Valtion tuki riippuu kuitenkin siitä miten kunnat sitoutuvat sijoittamaan Ohjaamotoimintaan. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on sitoutunut osallistumaan yhtenä toimialana Ohjaamon toimintaan.

Riskienhallinta

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sitovana tavoitteena on, että joustavat elinikäisen oppimisen polut ottavat huomioon erilaisten oppijoiden tarpeet.

Varhaiskasvatuksessa tavoitteen mittarina on, että jokaiselle lapselle on laadittu uuden varhaiskasvatussuunnitelman mukainen lapsen varhaiskasvatussuunnitelma. Varhaiskasvatuksessa tavoite edellyttää toimintakulttuurin ja työprosessin läpikäyntiä perustuen Helsingin varhaiskasvatuksen suunnitelmaan ja uusiin valtakunnallisiin suunnitelman perusteisiin. Riskinä on, että suunnitelma toteutetaan kuten ennenkin ja uudistuksen tavoitteet, kuten osallisuus ja varhaiskasvatussuunnitelman käyttö osana toiminnan suunnittelua, toteutusta ja arviointia ei toteudu.

Tavoitteen toteutumista edistetään ottamalla varhaiskasvatuksen opettajia mukaan olemassa oleviin asiantuntijaverkostoihin. Päiväkodin johtajien, rehtoreiden ja alueen päälliköiden yhteistyötä lisätään: kartoitetaan uuden toimintakulttuurin ja johtamisen tarpeita ja synergiaetuja. Tämän perusteella suunnitellaan ja järjestetään pedagogisen johtamisen valmennusta.

Perusopetuksessa mittarina on, että portfolio-oppimista toteutetaan kaikissa peruskouluissa. Oppijan oppimisprosessi nähdään kokonaisuutena ja portfolio seuraa oppijan mukana koko hänen oppimispolkunsa ajan. Riskinä on, että koulujen käyttöön ei saada järjestelmiä, jotka tukevat portfolio-oppimisen toteutumista. Riskinä on myös, että opettajien osaaminen oppimisprosessin ohjaajana ei toteudu kaikissa kouluissa. Riskinhallintakeinona on, että koulujen tutor-opettajien toimintaa ohjataan portfolio-oppimisen toteutumiseen kouluissa ja kaikille opettajille tarjotaan portfolio-oppimiseen koulutusta.

Toisena kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sitovana tavoitteena on tehostaa toimialan yhteistä tilankäyttöä. Riskinä on, että tilatarpeet ja tilakapasiteetti eivät kohdenna alueellisesti järkevästi lähipalvelun periaatteen näkökulmasta. Tavoitteen toteutumista edistetään yhteisillä osallistavilla palveluverkkoprosesseilla, jotka perustuvat kaupungin palvelutarpeeseen ja strategiaan.

Kaupunki strategian 2017–2021 tavoitteiden toteutuminen toimialalla

Eriarvoistumisen ehkäisy

Esiarvoistumisen ehkäisy on toimialan ydintoimintaa.

Eriarvoistumiseen pyritään vaikuttamaan takaamalla tasa-arvoiset koulutusmahdollisuudet jokaiselle helsinkiläiselle. Keskeistä eriarvoistumisen vähentämisessä on, että varhaiskasvatus ja perusopetus sekä ruotsinkieliset palvelut ovat vetovoimaisia lähipalveluita. Lasten ja nuorten syrjäytymistä ehkäistään tukemalla heidän kiinnittymistään yhteiskuntaan ja kulttuuriin moniammatillisena yhteistyönä. Varhaiskasvatyüksiköitä ja kouluja vahvistetaan erityisesti niillä alueilla ja niissä toiminnoissa, joissa nuorten yhdenvertaisen aseman varmistaminen sitä edellyttää.

Tavoite on, että perusopetuksen jälkeen kaikki saavat opiskelupaikan (koulutustakuu). Stadin ammattiopiston Brygga tarjoaa joustavia väyliä toisen asteen opintoihin ilman toisen asteen koulutuspaikkaa jääneille ja toisen asteen opinnoissa keskeyttämisvaarassa oleville. Bryggan avoimissa opinnoissa räätälöidään yksilöllisiä koulutuspolkuja nuorten erilaisiin tarpeisiin. Etsivä nuorisotyö tarjoaa tukea ja ohjausta 15–29 -vuotiaille nuorille, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella. Ammatillista koulutusta järjestetään työvoimatarpeen mukaisesti koulutuksen määrällisen ja laadullisen ennakkoinnin perusteella.

Myös oppilas- ja opiskelijahuoltopalveluja lisätään asiakasmäärien kasvun edellyttämällä tavalla. Yhteisöllinen oppilashuolto edellyttää vahvaa yhteistyötä kouluissa ja oppilaitoksissa eri toimijoiden kesken.

Myönteisen erityiskohtelun rahoitusta jatketaan ja lisätään kaupunkistrategian mukaisesti maltillisesti. Määrärahaa tuetaan tasa-arvoisten varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelujen toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sillä tuetaan lasten ja oppilaiden oppimista ja kasvua, koulunkäyntiä sekä varmistetaan erityisesti syrjäytymisvaarassa olevien oppilaiden osalta peruskoulun päättäminen ja toiselle asteelle siirtyminen. Myönteisen erityiskohtelun rahoitus otetaan käyttöön vuonna 2018 ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa ja

ammattillisessa koulutuksessa. Tämän jälkeen rahoitus kattaa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen.

Kaupunkistrategian 2017–21 toteuttaminen käynnistetään kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla vuonna 2018 seuraavilta osin:

Helsingissä toteutuu koulutustakuu: perusopetuksen jälkeen kaikki saavat opiskelupaikan lukiosta tai ammatillisesta koulutuksesta.

Englannin kielisen koulutuksen ja varhaiskasvatuksen paikkamäärä kaksinkertaistetaan.

Ensimmäisen vieraan kielen opetus aloitetaan kaupungissa jo ensimmäiseltä luokalta.

Helsinkiäisten kielitaitoa monipuolistetaan lisäämällä kielikylpy- ja kielirikasteista opetusta ja kasvatusta. Varhaiskasvatuksen kielirikasteista kokeilua jatketaan.

Kiinan kielen opetusta laajennetaan. Peruskouluissa tarjonta kaksinkertaistetaan ja lukiokoulutuksessa kiinan kielen opiskelu mahdollistetaan kaikille kaupungin lukioissa opiskeleville.

Helsingissä säilytetään subjektiivinen päivähoito-oikeus ja varhaiskasvatuksen henkilöstön mitoitus nykyisellä tasolla. Varhaiskasvatuksen maksuttomuutta edistetään siten, että se on maksutonta viiden vuoden iästä alkaen vähintään neljä tuntia päivässä.

Osaamiskeskuksen toimintamallia jatketaan ja kehitetään ja sille pyritään saamaan myös valtion rahoitusta.

Avoimen ammattiopiston toimintaa jatketaan.

Ohjaamo-toimintamallia jatketaan

Kaupunki huolehtii riittävästä lasten suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetuksesta.

Monikulttuuristen ohjaajien toimintaa jatketaan.

Helsingissä laaditaan maahanmuuttajien osaamistason kohottamiseksi maahanmuuttajien kasvatuksen ja koulutuksen kehittämissuunnitelma, joka ulottuu varhaiskasvatuksesta aikuiskoulutukseen.

Myllypuroon ammattikorkeakoulu Metropolian yhteyteen muodostetaan kansainvälisesti kiinnostava rakennusalan ja hoiva-alan kampus, jossa koulutetaan ammattikorkeakoulutason ja toisen asteen ammattilaisia yhdessä kaupunkiympäristön toimialan kanssa. Mäkelänrinteen opiskelun, urheilun ja asumisen yhdistävää Urheakampuksen rakentamista edistetään.

Tuottavuus

Tuottavuutta parannetaan tilankäyttöä tehostamalla, digitalisaation edistämällä sekä järjestämällä erityisen tuen palvelut oppilaille lähikoulussaan (inklusiivinen koulu).

Sitovien tavoitteiden kytkeytyminen strategiaan lähtökohtiin

Sitova tavoite ”Helsingissä joustavat elinikäisen oppimisen polut ottavat huomioon erilaisten oppijoiden tarpeet” tukee kaupungin strategisen lähtökohdan Eriarvoistumisen ehkäisy toteutumista. Sitova tavoite ”Tehostetaan toimialan yhteistä tilankäyttöä.” puolestaan kytkeytyy kiinteästi kaupungin strategiaan lähtökohtiin Tuottavuuden parantaminen.

Toimialan henkilöstösuunnitelma 2018–2020

Varhaiskasvatuksessa lasten määrä kasvaa suunnitelmakaudella vuoteen 2020 asti. Kasvatus- ja hoitohenkilöstön määrään esitetään kasvua samassa suhteessa ottaen huomioon varhaiskasvatuslain ja lasten päivähoidosta annetun asetuksen mukaisen mitoituksen. Leikkipuistotoiminnan henkilöstömäärä pysyy vuoden 2017 tasolla. Varhaiskasvatuslain uudistumiseen ja sitä kautta varhaiskasvatuksen laatuun liittyen käynnistetään prosessi, jossa varmistetaan riittävä varhaiskasvatuksen työntekijöiden, ml. varahenkilöstön, määrä ja pysyvyys Helsingissä.

Perusopetuksen oppilasmäärän kasvusta johtuen suomenkielisen ja ruotsinkielisen perusopetuksen opettajatarve kasvaa. Suunnitelmakaudella esitetään perustettavaksi uusia opettajan virkoja. Lisäksi palkataan oppilasmäärän kasvun edellyttämä määrä päätoimisia ja sivutoimisia tuntiopettajia.

Ammatillisen koulutuksen virkaehtosopimuksen työaikajärjestelyjen muutos tulee vaikuttamaan suunnittelukaudella opetushenkilöstön rakenteeseen määräaikaisen henkilöstön osalta.

Hallinnon henkilöstösuunnitelma perustuu kaupunginkanslian asettamaan hallinto- ja tukipalvelujen henkilöstömäärän tavoitetasoon.

Vuosina 2018–2020 nykyisestä vakinaisesta henkilöstöstä arvioilta 662 saavuttaa eläkeiän. Muuksi henkilöstön lähtövaihtuvuudeksi arvioidaan noin 900 henkilöä. Tehtävien vapautuessa tuottavuutta parannetaan tehtäväjärjestelyjä toteuttamalla ja toimintaprosesseja uudistamalla. Vapautuvat opetustehtävät sekä varhaiskasvatuksen hoito- ja kasvatustehtävät täytetään palvelutarpeen mukaisesti.

Toimialan tilankäyttösuunnitelma 2018–2020

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee huolehtia siitä, että se voi tarjota tarpeelliset ja tarkoituksenmukaiset oppimisen tilat. Tilamitoitusta, suunnittelua ja käytäntöä ohjaavat myös Opetushallituksen suositukset perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksessa. Päivähoidon tilojensuunnittelussa noudatetaan ympäristökeskuksen ohjeita ja entisen varhaiskasvatusviraston suunnittelu- ja mitoitusperiaatteita. Perusopetuksen, lukio- ja ammatillisen koulutuksen palveluverkkoa kehitetään kaupunginhallituksen maaliskuussa 2015 päättämien linjauksien ja tavoitteiden mukaisesti.

Tavoitteena on, että tilojen yhteiskäytöllä tehostetaan toimialan tilankäyttöä ja että kaikki kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tilat ovat tehokkaassa käytössä. Uusilla ja kasvavan oppilasmäärän alueilla huolehditaan palvelujen oikea-aikaisesta toteutuksesta. Perusparannusten yhteydessä tarvittavien väistötilojen käyttö ja kustannukset optimoidaan käyttämällä niitä useiden lähekkäin sijaitsevien koulujen väistötiloina peräkkäin.

Uusi opetussuunnitelma ja oppimisen digitalisaatio mahdollistavat uudenlaisen ja tilatehokkaamman koulurakennuksen sekä ympäristön tilojen käytön. Tilankäyttöä tehostetaan suunnittelemalla joustavia ja muunneltavia tiloja ja käyttämällä ruokasali-, aula-käytävä sekä muita tiloja oppimisen tiloina. Toteutettavat muuntojoustavat opetustilat mahdollistavat luopumisen osasta nykyisiä tiloja. Tilatehokkuutta parannetaan myös oppilaspaikkoja lisäämällä.

Perusopetuksen palveluverkkotarkastelun avulla on voitu tehostaa koulutilojen käyttöä. Koulun ja päiväkodin yhteishankkeissa voidaan yhteisillä keittiö-, ruokasali-, liikunta- ja hallinnon tiloilla tehostaa tilankäyttöä. Varhaiskasvatuksessa luovutaan pienistä ja haavoittuvista yksiköistä, tiivistetään nykyisiä tiloja sekä sijoitetaan toimintaa kaupungin omistamiin tiloihin. Ammatillisessa koulutuksessa opetusta keskitetään tulevaisuudessa Roihupellon kampukselle.

Koulu- ja oppilaitostilojen ilta- ja vapaa-ajankäyttöä on lisätty pidentämällä tilojen varauskautta. Koulujen ja oppilaitosten liikuntatilojen vapaa-ajan käyttöä koskeva hallinnointi siirrettiin kulttuuri ja vapaa-ajan toimialalle liikunnan palvelukokonaisuuteen 1.6.2017 lähtien. Tilasuunnittelussa ja kulunvalvonnassa huomioidaan muiden toimialojen käyttäjien tarpeet. Kaupunkitasolla yhteiskäytöllä saavutetaan kustannussäästöjä, kun hallintokuntien kokonaistilantarve vähenee.

Hallinnon osalta tilankäyttö tehostui entisestään varhaiskasvatusviraston ja osan Suomenkielisen työväenopiston hallinnosta muuttaessa keväällä 2017 Töysänkadun monitilatoimistoon. Varhaiskasvatusviraston toimitiloista (3 460 m²) luovuttiin kokonaan ja osa Työväenopiston vapautuneista hallinnon tiloista voidaan ottaa muuhun käyttöön.

Tilankäytön tehostamisen seurauksena kiinteistöjen ilmanvaihdon ja muiden teknisten järjestelmien sekä saniteetti- ja ruokahuollon tilojen lisääntynyt tarve aiheuttaa erikokoisia perusparannus- ja korjaustarpeita, jotka toteutuessaan nostavat toimialan vuokratkustannuksia suunnitelmakaudella 2018–2027.

Digitalisaatio ja tietotekniikan palvelutuotannon ja prosessien kehittämisessä

Digitalisaatiolla tarkoitetaan systeemistä ydintoiminnan muuttamista. Yhteiskunnan ja työelämän digitalisoituminen ja muutos asettaa merkittäviä haasteita kasvatukselle ja koulutukselle, jotta lapset ja nuoret saavat yhteiskunnassa tarvittavat taidot. Kasvatuksen ja koulutuksen digitalisaation kehittäminen on myös edellytys uusien opetussuunnitelmien ja varhaiskasvatussuunnitelmien toteuttamiselle. Uudet valtakunnalliset opetussuunnitelmien perusteet syventävät tapaa oppia tuomalla opetukseen ainesisältöjen lisäksi laaja-alaiset taidot, yhteisöllisen oppimisen ja ilmiöpohjaisen opetuksen. Koululta edellytetään osaamisperusteisuutta, yksilöllisten opintopolkujen rakentamista sekä oppimisen

monipuolista arviointia. Myös varhaiskasvatussuunnitelman valtakunnalliset perusteet tuovat laaja-alaisen osaamisen osaksi opeteltavia taitoja. Lukion ylioppilaskirjoitukset muuttuvat asteittain sähköiseksi vuosien 2016–2019 aikana. Ammatillista koulutusta uudistetaan valtakunnallisesti vastaamaan tulevan yhteiskunnan ja digitalisaation haasteita. Elinikäisen oppimisen näkökulmasta digitalisaation vaatimiin taitoihin vastaa pitkälti vapaa sivistystyö mm. seniorien osalta.

Palvelutuotanto on ajasta ja paikasta riippumaton. Digitalisaation myötä toteutetaan siirtyminen palvelujohtoiseen toimintaan, johon liittyy keskeisesti asiakaslähtöisyys, korostuu asiakasymmärryksen kehittäminen digitaalisissa ympäristöissä sekä resurssien ja kokeilukulttuurin kehittäminen. Tämä edellyttää toiminnan prosessien systemaattista seurantaa.

Teknologian pedagogisesti mielekkään ja toimivan käytön edellytyksenä on johtamisen kehittäminen sekä henkilöstön osaamisen kehittäminen. Teknologian täysimääräinen hyödyntäminen kasvatuksen ja koulutuksen uudistamisessa edellyttää digitalisaation pedagogista johtamista, uuden kehittämisestä, uutta osaamista sekä koko kaupungin näkemistä oppimisympäristönä. Helsingin kaupungin opetuksen digitalisaatio-ohjelma vuosille 2016–2019 sekä varhaiskasvatuksessa käynnistetty Digiohjelma vuosille 2016–2020 vastaavat digitalisoituneen yhteiskunnan tarpeisiin ja sisältävät keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet kasvatuksen ja koulutuksen digitaaliselle uudistamiselle. Vapaalle sivistystyölle on valmisteilla digitalisaatio-ohjelma, jonka avulla kehitetään sekä opetuksen sisältöjä että henkilöstön digiosaamista. Nämä digitalisaatio-ohjelmat yhdistetään ja kehitetään kasvatuksen ja koulutuksen toimialan yhteiseksi digitalisaatio-ohjelmaksi.

Talousarvion seurannassa tarkasteltavat tavoitteet

Sitovat toiminnan tavoitteet

Tavoite 1: Helsingissä joustavat elinikäisen oppimisen polut ottavat huomioon erilaisten oppijoiden tarpeet.

Mittarit:

- Varhaiskasvatus: Jokaiselle lapselle on laadittu uuden varhaiskasvatussuunnitelman mukainen lapsen varhaiskasvatussuunnitelma.
- Perusopetus: Portfolio-oppimista toteutetaan kaikissa peruskouluissa. Oppijan oppimisprosessi nähdään kokonaisuutena ja portfolio seuraa oppijan mukana koko hänen oppimispolkunsa ajan.
- Lukiot: Opiskelijat laativat urasuunnitelman ohjaushenkilöstön tuella 1. vuoden loppuun mennessä.

- Ammatillinen koulutus: Jokaiselle opiskelijalle on laadittu henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma, joka sisältää puuttuvan osaamisen hankkimistavan.
- Vapaa sivistystyö: suunnitellaan ja otetaan käyttöön opitun tunnistamisen ja tunnustamisen menetelmät.

Tavoite toteutuu, jos kolmessa mittarissa saavutetaan asetettu tavoitetaso.

Tavoite 2: Tehostetaan toimialan yhteistä tilankäyttöä

Mittari:

- Päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten tilankäyttöä tehostetaan järjestämällä opetusta koulun/oppilaitoksen ulkopuolella 5 % ja neljä suomenkielisen esiopetuksen ryhmää käynnistyy peruskoulujen tiloissa.

Määrä ja taloustavoitteet

Suoritemäärät, tuottavuuden kehittymistä, vaikuttavuutta ja tilankäytön tehokkuuden toteutumista kuvaavat tunnusluvut esitellään C-osassa tarkistettuina viimeisimmän oppilasennusteen mukaisina.

B**TULOSBUDJETIN VALMISTELUPERIAATTEET**

Tulosbudjetin valmistelun pohjana on ollut kasvatus- ja koulutuslautakunnan 29.8.2017 hyväksymä vuoden 2018 talousarvioehdotus huomioiden talousarviokäsittelyssä siihen päätetyt muutokset.

Käyttötalous

Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio poikkeaa kasvatus- ja koulutuslautakunnan elokuussa tekemästä talousarvioesityksestä seuraavasti:

(1000 €)	Lautakunnan hyväksymä TAE 2018	Muutokset	Talousarvio 2018
Tulot	66 000	-10 000	56 000
Menot	1 109 625	31 500	1 141 125
		0	
Investoinnit	23 756	7 300	31 056
- tietotekniikkahankinnat	16 447	7 300	23 747
- muut hankinnat	7 309	0	7 309

Tuloarviota on laskettu 10 milj. euroa kasvatus- ja koulutuslautakunnan elokuussa hyväksymästä talousarvioehdotuksesta. Talousarvioon sisältyy varautuminen varhaiskasvatusmaksujen alenemiseen ja kaupunkistrategian mukaisesti maksuton varhaiskasvatus 5 vuoden iästä alkaen asteittain vuodesta 2018.

Toimialan toimintamenoraamia on nostettu 31,5 miljoonaa euroa lautakunnan elokuussa hyväksymään talousarvioehdotukseen verrattuna.

Tulosbudjetissa edellä mainitusta 31,5 miljoonan euron lisäyksestä on kohdennettu

- varhaiskasvatusmaksujen alentamiseen 5,0 miljoonaa euroa
- kaupunkistrategian käynnistämiseen 8,0 miljoonaa euroa. Kaupunkistrategian toteuttamiseen liittyvät toimenpiteet on eritelty tulosbudjetin C-osassa palvelukokonaisuuksittain.
- yksityisen hoidon tuen kuntalisän korottamiseen vajaat 0,2 miljoonaa euroa
- segregaaation ehkäisemiseen (pd) ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden tarpeiden tukemiseen perusopetuksessa 3 miljoonaa euroa. Samassa yhteydessä selvitetään miten erityistä tukea tarvitsevien lasten tarvitsemat tukitoimet toteutuvat. Esitys määrärahan kohdentamisesta tuodaan erikseen lautakunnan päätettäväksi alkuvuodesta 2018.
- talousarvioehdotukseen sisältyneiden säästö-/tuottavuustoimenpiteiden purkamiseen 15,4 miljoonaa euroa. Seuraavia talousarvioehdotukseen sisältyneitä säästö-/tuottavuustoimenpiteitä ei toteuteta:

Varhaiskasvatus ja esiopetus

- Kotihoidontuen kuntalisän poistaminen yli 2-vuotiailta
- Subjekttiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen perhevapailta ja työttöminä olevilta
- Iltapäivätoimintapaikan takaaminen vain 1 – luokkalaisille (taataan myös 2-luokkalaisille) ja erityistä tukea tarvitseville.

Perusopetus

- Kouluille yleinen noin 1 % lisätuottavuustavoite
- Ryhmäkokojen kasvattaminen

Toiseen asteen koulutus, lukiot

- 2,6 % tuottavuustavoite

Toisen asteen koulutus, Stadin ammattiopisto

- 1,2 % yleinen tuottavuustavoite

Vapaa sivistystyö

- Opetustuntien vähentäminen

Rakenteelliset muutokset: etsivä nuorisotyö

Valmisteilla on etsivän nuorisotyön siirto kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialalle. Etsivän nuorisotyöhön on varattu tulosbudjetissa vuoden 2017 tapaan 0,5 miljoonaa euroa avustuksiin. Kaupunginvaltuusto päätti muuttaa hallintosäntöä 29.11.2017 siten, että etsivän nuorisotyön palvelut siirtyvät kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalle. Määrärahasiirrosta tehdään päätös erikseen.

Investoinnit

Irtaimen omaisuuden hankintoihin varattu määräraha on 7,3 miljoonaa euroa suurempi, kuin kasvatus- ja koulutuslautakunnan talousarvioesityksessä. Lisäys on kohdennettu tietotekniikkahankintoihin.

Lisäys kohdentuu tulosbudjetissa seuraavasti:

- toimialan digihanke 2,6 miljoonaa euroa (talousarvioesityksessä olleen 10 miljoonan euron lisäksi)
- varhaiskasvatuksen asiakasmaksujärjestelmän uusiminen 2,0 miljoonaa euroa
- vanhentuneiden turvajärjestelmien korvaaminen 2,7 miljoonaa euroa

Talousarvion määrärahalisäyksien kohdennus on eritelty tulosbudjetin C- ja D-osissa, josta lautakunta päättää. Tarkempi euromääräinen kohdennus käyttötalouden osalta on tulosbudjetin liitteenä.

C TULOSBUDJETIN KÄYTTÖTALouden MÄÄRÄRAHAT

Tulosbudjetin C-osan resurssien kohdentaminen on lautakunnan päätettävissä.

Suoritetavoitteet

	TA 2017	ennuste prognos 2017	2018 TA	2018 TB	Muutos 2018 TB-TA	Muutos 2018 TB- 2017 TA
Suomenkielinen varhaiskasvatus						
Hoidossa olevat alle kouluikäiset lapset 31.12.2016	37 769	37 319	38 102	38 102	0	333
Omissa päiväkodeissa 31.12.	22 759	23 216	24 549	24 549	0	1 790
Ostopalvelupäiväkodeissa 31.12. (sis. maksut.)	290	330	290	290	0	0
Perhepäivähoidossa 31.12.	997	869	870	870	0	-127
Lasten kotihoidontuki, lapset 31.12.	8 706	8 324	8 000	8 000	0	-706
Yksityisenhoidontuki, lapset 31.12.	3 396	3 350	3 275	3 275	0	-121
Kerhoissa, lapset 31.12.*	1 500	1 149	1 050	1 050	0	-450
Esiopetus, perusopetuksessa	121	81	68	68	0	-53
Perusopetuslain mukainen iltapäivätoiminnan oppilaat:	5 400	6 922	5 800	6 200	400	800
Kaupungin järjestämässä iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat	1 400	1 715	1 400	1 800	400	400
Muiden järjestämässä avustettavassa iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat	4 000	5 207	4 400	4 400	0	400
Suomenkielinen perusopetus	37 348	37 704	38 646	39 105	459	1 757
Suomenkielinen lukiokoulutus varsinaiset opiskelijat						
Lukiokoulutus	7 300	7 211	7 229	7 251	22	-49
Lukiokoulutus	7 248	7 167	7 177	7 199	22	-49
Valmistava opetus	52	44	52	52	0	0
Aikuislukion valtionosuuteen vaikuttavat aineopiskelijat	364	336	336	336	0	-28
Aikuislukion aineopiskelijat	1 905	1 642	1 618	1 618	0	-287
Ammatillinen koulutus opiskelijavuosina	8 510	8 510	8 522	8 947	425	437
Muu ammatillisen koulutuksen järjestämä koulutus						
Työpajatoiminta, opiskelijamäärä henkilötyövuosina	132	132	132	132	0	0
Perusopetuksen lisäopetus oppilasmäärä	40	40	40	40	0	0
Suomenkielinen vapaa sivistystyö						
Opetustunnit	101 500	102 500	101 500	101 500	0	0
Kurssilaiset, kurssipaikan saaneet	78 000	78 000	78 000	78 000	0	0
Kokeileva, Integraiva, Strateginen opetus	15 000	15 000	15 000	15 000	0	0
Ruotsinkieliset palvelut						
Ruotsinkielinen varhaiskasvatus						
Hoidossa olevat alle kouluikäiset lapset 31.12.2016	2 348	2 263	2 356	2 548	192	200
Omissa päiväkodeissa 31.12.	1 943	1 867	1 970	2 070	100	127
Ostopalvelupäiväkodeissa 31.12. (sis. maksut.)	200	204	200	290	90	90
Perhepäivähoidossa 31.12.	120	91	95	95	0	-25
Esiopetus, perusopetuksessa	85	101	91	93	2	8
Ruotsinkielinen perusopetus	3 445	3 449	3 524	3 551	27	106
Ruotsinkielinen lukiokoulutus varsinaiset opiskelijat						
Lukiokoulutus	1 214	1 204	1 215	1 215	0	1
Lukiokoulutus	1 214	1 204	1 215	1 215	0	1
Aikuislukion valtionosuuteen vaikuttavat aineopiskelijat	127	93	125	125	0	-2
Aikuislukion aineopiskelijat	139	218	137	137	0	-2
Ruotsinkielinen vapaa sivistystyö						
Opetustunnit	22 500	22 500	22 500	22 500	0	0
Opiskelijamäärä	6 300	6 300	6 300	6 300	0	0
Kurssilaiset, ilmoittautuneet opiskelijat	18 500	18 500	18 500	18 500	0	0
Opintonsa loppuunsaattaneiden maahanmuuttajien määrä	15	15	15	15	0	0
Kaupungin varhaiskasvatuksen palvelut yhteensä						
Perusopetuslain mukainen iltapäivätoiminta	5 400	6 922	5 800	6 200	400	800
Perusopetuslain mukainen iltapäivätoiminta	5 400	6 922	5 800	6 200	400	800
Kaupungin tuottaman perusopetuksen oppilaat yhteensä	40 793	41 153	42 170	42 656	486	1 863
Kaupungin tuottaman perusopetuksen oppilaat yhteensä	40 793	41 153	42 170	42 656	486	1 863
Kaupungin tuottaman lukiokoulutuksen varsinaiset opiskelijat	8 514	8 415	8 444	8 466	22	-48
Kaupungin tuottaman lukiokoulutuksen varsinaiset opiskelijat	8 514	8 415	8 444	8 466	22	-48
Ammatillinen koulutus	8 682	8 682	8 694	9 119	425	437
Ammatillinen koulutus	8 682	8 682	8 694	9 119	425	437
Kotikuntakorvausten perusteena olevat oppilasmäärät						
- Helsingin kaupungin järjestämässä esi- ja perusopetuksessa olevat muiden kuntien oppilaat	626	580	626	626	0	0
- Muiden koulutuksen järjestäjien esi- ja perusopetuksessa olevat helsinkiläiset oppilaat	8 750	8 750	8 750	8 750	0	0

Vaikuttavuustavoitteet

	TOT 2016	TA 2017	TA 2018	TB 2018
Suomen- ja ruotsinkielinen varhaiskasvatus				
Osallistumisaste kaupungin tuottamat palvelut (kaupungin päiväkodit, ostotopimuspäiväkodit ja perhepäivähoito)				
- 0-2-vuotiaat	29 %	30 %	30 %	30 %
- 3-5-vuotiaat	78 %	80 %	81 %	81 %
- 6-vuotiaat	89 %	89 %	90 %	90 %
Osallistumisaste tuettu palvelutuotanto (yksityinen ja kodinhuolto)				
- 0-2-vuotiaat	40 %	39 %	38 %	38 %
- 3-5-vuotiaat	15 %	15 %	14 %	14 %
- 6-vuotiaat	7 %	7 %	7 %	7 %
Suomenkielinen perusopetus				
Peruskoulun päättötodistuksen saaneet	98 %	98 %	98 %	98 %
Perusopetuksen oman oppilaaksiottoalueen koulun	86 %	86 %	86 %	86 %
Perusopetuksen oman oppilaaksiottoalueen koulun	75 %	70 %	75 %	75 %
Ruotsinkielinen perusopetus				
Peruskoulun päättötodistuksen saaneet	99 %	99 %	99 %	99 %
Perusopetuksen oman oppilaaksiottoalueen koulun	89 %	89 %	89 %	89 %
Perusopetuksen oman oppilaaksiottoalueen koulun	81 %	81 %	81 %	81 %
Suomenkielinen lukiokoulutus				
Ylioppilaskirjoitusten tulokset (ero valtak. keskiarvoon)	0 %	0 %	0 %	0 %
Läpäisyaste	85,4 %	85,4 %	85,4 %	85,4 %
Keskeyttäminen negatiivinen	1,3 %	1,3 %	1,3 %	1,3 %
Ruotsinkielinen lukiokoulutus				
Ylioppilaskirjoitusten tulokset (ero valtak. Keskiarvoon)	0 %	0 %	0 %	0 %
Läpäisyaste	93,4 %	93,4 %	93,4 %	93,4 %
Keskeyttäminen negatiivinen	1,2 %	1,2 %	1,2 %	1,2 %
Ammatillinen koulutus				
Läpäisyaste	54,3 %	54,3 %	54,3 %	54,5 %
Keskeyttämiset, negatiiviset	11,3 %	11,3 %	11,3 %	11,1 %
Järjestämisluvan käyttöaste	99,8 %	97,4 %	100,0 %	100,0 %

Tuottavuuden kehittymistä kuvaavat tunnusluvut

Tuottavuuden toteutuminen 2016 - 2020 (tuottavuus 2015=100)

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kokonaistuottavuus

2015=100	Tot 2016	TA 2017	ENNUSTE 2017	TA 2018	TB 2018
Tuottavuusindeksi	100,8	101,2	100,1	100,3	100,3

Tuottavuus lasketaan indeksinä suhteuttamalla palvelujen asiakasmäärämuutokset käyttömenojen muutoksiin. Tuottavuus paranee, jos asiakasmäärä kasvaa nopeammin tai laskee hitaammin kuin kustannukset. Eri palvelujen asiakasmäärät on tehty vertailukelpoisiksi keskenään kertoimilla, jotka perustuvat valtionosuuslaskennassa käytettäviin kertoimiin.

Toiminnan tehokkuus ja taloudellisuus

	ennuste prognos 2017	TA 2018	TB 2018
Varhaiskasvatus ja esiopetus			
Keskimääräiset nettomenot €/lapsi *)			
Suomenkielinen varhaiskasvatus	8 926	9 235	9 243
Ruotsinkielinen varhaiskasvatus	10 007	10 043	9 987
Perusopetus			
Keskimääräiset nettomenot €/oppilas/opiskelija *)			
Suomenkielinen perusopetus	9 246	9 256	9 262
Ruotsinkielinen perusopetus	8 743	10 078	10 040
Toisen asteen koulutus			
Keskimääräiset nettomenot €/oppilas/opiskelija *)			
Suomenkielinen lukio- ja aikuislukiokoulutus	7 908	7 846	7 808
Ruotsinkielinen lukio- ja aikuislukiokoulutus	8 608	8 804	8 805
Ammatillinen koulutus	11 037	11 277	10 784
Vapaa sivistystyö			
Keskimääräiset nettomenot €/opetustunti *)			
Suomenkielinen vapaa sivistystyö	117	118	118
Ruotsinkielinen vapaa sivistystyö	143	140	140

*) kyseessä keskimääräinen hinta

Kustannukset ovat nettokustannuksia: menoista on vähennetty tulot.

Tilankäytön tehokkuuden toteutuminen 2016–2027

	2016	2017	2018	2019	2020	2027
htm²/asiakas						
Varhaiskasvatus	9,4	9,4	9,4	9,5	9,4	9,1
Yleissivistävä koulutus	12,2	12,2	11,9	11,7	11,4	10,6
Lukio	9,7	9,5	9,5	9,5	9,6	9,1
Ammatillinen koulutus	19,9	16,3	16,2	16,6	16,6	15,4

Tilankäyttöohjelman mukaan suunnitelmakaudella 2018 - 2027 tilankäyttö tehostuu. Uudella toimialalla tarkastelualueita on lisätty, jolloin kaikilta alueilta ei ole käytettävissä aikaisempien vuosien vastaavia vertailulukuja. Varhaiskasvatuksen (suomen- ja ruotsinkielinen) hyötyneliömäärän asiakasta kohden (htm²/opp.) arvioidaan tehostuvan vuoden 2016 tasosta 9,37 htm² tasoon 9,14 vuoteen 2027 mennessä. Perusopetuksen (suomen- ja ruotsinkielinen) neliömäärä oppilasta kohden laskee vuoden 2016 tasosta 12,22 tasoon 10,56 vuoteen 2027 mennessä. Lukioiden (suomen- ja ruotsinkielinen) neliömäärä opiskelijaa kohti laskee vuoden 2016 tasosta 9,67 tasoon 9,10 vuoteen 2027 mennessä ja ammatillisen koulutuksen vastaava luku vuoden 2016 tasosta 19,85 tasoon 15,40 vuoteen 2027 mennessä. ”

KASKO Henkilöstöresurssisuunnitelma 2016 - 2018

	2016 tilanne 31.3	2017 tilanne 31.3	TA 2018	TB 2018
Henkilöstön määrä yhteensä. Vuosien 2016 ja 2017 vuodet eivät ole vertailukelpoisia, hallinnosta puuttuu osa henkilöstöstä	12 744	13 052	13 313	13 398
VARHAISKASVATUKSEN HENKILÖSTÖ YHTEENSÄ	6 351	6 482	6 587	6 617
Suomenkielinen varhaiskasvatus	5 555	5 678	5 757	5 757
Suomenkielinen leikkiopistotoiminta	384	382	382	412
Ruotsinkielisen varhaiskasvatus	412	422	448	448
PERUSOPETUKSEN OPETTAJAT YHTEENSÄ	3 530	3 566	3 791	3 791
Suomenkielinen perusopetus	3 214	3 253	3 461	3 461
Ruotsinkielinen perusopetus	316	313	330	330
LUKIOKOULUTUKSEN OPETTAJAT YHTEENSÄ	563	565	566	566
Suomenkielinen lukiokoulutus	479	479	479	479
Ruotsinkielinen lukiokoulutus	84	86	87	87
AMMATILLISEN KOULUTUKSEN HENKILÖSTÖ YHTEENSÄ	939	979	933	973
Opetushenkilöstö Stadin ammattiopisto ja aikuisopisto	746	758	758	798
Muu henkilöstö Stadin ammattiopisto ja aikuisopisto *)	193	221	175	175
KOULUNKÄYNTIAVUSTAJAT YHTEENSÄ	408	400	426	426
Suomenkielinen perusopetus	382	375	400	400
Ruotsinkielinen perusopetus	26	25	26	26
KURAATTORIT JA PSYKOLOGIT YHTEENSÄ	211	208	210	228
Suomenkielinen perusopetus	119	113	115	121
Suomenkielinen toisen asteen koulutus	76	78	78	89
Ruotsinkielinen perusopetus ja lukiokoulutus	16	17	17	18
HALLINTO JA TUKIPALVELUT YHTEENSÄ *)	524	614	609	606
Suomenkieliset hallinto ja tukipalvelut			580	577
Ruotsinkieliset hallinto ja tukipalvelut			29	29
VAPAASIVISTYSTÖ OPETUSHENKILÖSTÖ YHTEENSÄ	117	138	154	154
Suomenkielinen vapaa sivistystyö	98	118	134	134
Ruotsinkielinen vapaa sivistystyö	19	20	20	20
VAPAA SIVISTYSTYÖ MUU HENKILÖSTÖ YHTEENSÄ	101	100	37	37
Suomenkielinen vapaa sivistystyö *)	82	80	17	17
Ruotsinkielinen vapaa sivistystyö *)	19	20	20	20

*) 2016 ja 2017 ei vertailukelpoinen koska siirretty henkilöitä hallintoon

Henkilöstö suunnitelmaan sisältyy sekä vakituinen että määräaikainen henkilöstö. Vuoden 2016 ja 2017 henkilöstömäärät ovat tilanteesta 31.3. Hallinto- ja tukipalvelut sisältää palvelukokonaisuuksien johdon ja palveluiden päälliköt.

Taulukossa olevan opetushenkilöstön lisäksi palkataan lukuvuosittain toiminnan edellyttämä määrä pää- ja sivutoimisia tuntiopettajia. Erityisesti vapaan sivistystyön toiminta perustuu pää- ja sivutoimisten tuntiopettajien palkkaamiseen.

1. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuus

	TAE 2018 1 000 €	TB 2018 1 000 €	Muutos TAE-TB 1 000 €
MYYNTITULOT	0	0	0
MAKSUTULOT	40 675	32 887	-7 788
TUET JA AVUSTUKSET	577	0	-577
VUOKRATULOT	0	0	0
MUUT TOIMITATULOT	635	0	-635
TULOT YHTEENSÄ	41 887	32 887	-9 000
PALKAT	150 195	156 737	6 542
HENKILÖSIVUMENOT	44 983	44 299	-684
PALVELUJEN OSTOT	48 909	49 975	1 066
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	4 080	3 560	-520
AVUSTUKSET	150	150	0
VUOKRAT	47 342	47 576	234
MUUT MENOT	439	1 321	882
MENOT YHTEENSÄ	296 098	303 618	7 520
TOIMINTAKATE	-254 211	-270 731	-16 520

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuus tuottaa suomenkielisiä varhaiskasvatus- ja esiopetuspalveluja sekä suomenkielisiä iltapäivä- ja leikkipuisto-toimintapalveluita.

Varhaiskasvatus- ja esiopetusalueet tuottavat päiväkotihoidtoa, perhepäivähoitoa ja ryhmäperhepäivähoitoa sekä järjestävät esiopetusta ja alle kouluikäisten lasten kerhotoimintaa päiväkodeissa. Alueita on kymmenen. Varhaiskasvatuksen kokonaisasiakasmäärä on runsaat 38 000 lasta.

Palvelukokonaisuus järjestää leikkipuistoissa ja perhetaloissa avointa ja ohjattua toimintaa pienten lasten perheille ja koululaisille sekä perusopetuslain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa peruskoulun 1.- ja 2. -luokkalaisille sekä erityistä tukea tarvitseville. Pääosa perusopetuslain mukaisesta iltapäivätoiminnasta järjestetään kaupungin avustamana toimintana. Avustusmäärärahat ovat hallinnon ja tukipalvelujen määrärahoissa. Perusopetuslain mukaista iltapäivätoimintaa on varauduttu järjestämään 6 200 lapselle. Lisäksi palvelukokonaisuus vastaa kehitysvammaisten ja autististen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta.

Keskeiset muutokset vuoden 2017 talousarvioon ja vuoden 2018 talousarvioesitykseen verrattuna

Vuoden 2017 talousarvioon verrattuna tulosbudjetissa on varauduttu 1 800 uuteen asiakkaaseen kaupungin ylläpitämissä päiväkodeissa. Vuoden 2017 lapsimääräennusteeseen verrattuna asiakasmäärä kasvaa runsaalla 1 300 lapsella.

Tilankäyttöä tehostetaan toimialan sisällä. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteistä tilankäyttöä lisätään esiopetuksessa, mikä vähentää uusien tilojen tarvetta.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan elokuussa 2017 hyväksymään vuoden 2018 talousarvioehdotukseen verrattuna varhaiskasvatuksen määrärahoissa on varauduttu kaupunkistrategian käynnistämiseen sekä purettu talousarvioehdotukseen sisältyneitä tuottavuus- ja säästötoimenpiteitä seuraavasti:

- Helsingissä säilytetään subjektiivinen päivähoito-oikeus ja varhaiskasvatuksen henkilöstömitoitus nykyisellä tasolla. Talousarvioehdotukseen sisältyi ehdotus subjektiivisen oikeuden rajaamisesta työttömiltä ja perhevapailta olevilta.
- Tulosbudjetissa on varauduttu asiakasmaksujen alentamisesta johtuvaan palvelujen kysynnän kasvuun.
- Kaupunkistrategian mukaisesti varhaiskasvatuksen maksuttomuutta edistetään siten, että se on maksutonta viiden vuoden iästä alkaen vähintään neljä tuntia päivässä asteittain syksystä 2018 alkaen.
- Tulosbudjetissa on varauduttu siihen, että kaupunki huolehtii riittävästä lasten suomi toisena kielenä-kasvatuksesta.
- Varhaiskasvatuksen kielirikasteista kokeilua jatketaan, yksi ruotsinkielinen kielikylpyryhmä lisätään ja englanninkielisen varhaiskasvatuksen paikkamäärää lisätään asteittain, pienessä määrin jo syksystä 2018.
- Tulosbudjetissa on varauduttu turvaamaan perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan paikat kaikille halukkaille ensimmäisen ja toisen luokan oppilaille sekä erityistä tukea tarvitseville. Talousarvioehdotukseen sisältyi paikkojen turvaaminen vain 1-luokkalaisille ja erityistä tukea tarvitseville.
- Suomenkielisen varhaiskasvatukseen on varattu PD-määrärahoja 1,3 miljoonaa euroa.
- Hallintosäännön mukaan kaikki suomenkielinen esiopetus järjestetään varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuudessa. Valmistelu liittyen pidennetyssä esiopetuksessa olevien lasten osalta on aloitettu.

Euromääräinen erittely lisäyksistä on tulosbudjetin liitteessä 2.

2. Perusopetuksen palvelukokonaisuus

	TAE 2018 1 000 €	TB 2018 1 000 €	Muutos TAE-TB 1 000 €
MYYNTITULOT	4 600	4 600	0
MAKSUTULOT	600	600	0
TUET JA AVUSTUKSET	4 600	4 600	0
VUOKRATULOT	60	60	0
MUUT TOIMITATULOT	100	100	0
TULOT YHTEENSÄ	9 960	9 960	0
PALKAT	148 635	156 621	7 986
HENKILÖSIVUMENOT	43 471	43 745	274
PALVELUJEN OSTOT	42 367	42 127	-240
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	9 867	9 867	0
AVUSTUKSET	-	-	0
VUOKRAT	87 337	91 637	4 300
MUUT MENOT	365	365	0
MENOT YHTEENSÄ	332 042	344 362	12 320
TOIMINTAKATE	- 322 082	- 334 402	-12 320

Perusopetuksen palvelukokonaisuus järjestää suomenkielistä perusopetusta ja muuta perusopetuslain mukaista toimintaa lukuun ottamatta esiopetusta ja perusopetuslain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa.

Perusopetusta on varauduttu järjestämään runsaalle 39 100:lle oppilaalle. Tulosbudjetissa on varauduttu oppilasmäärän kasvuun vajaalla 1 800 oppilaalla vuoden 2017 talousarvioon verrattuna ja n 460 oppilaan kasvuun talousarvioesitykseen verrattuna. Vieraskielisten oppilaiden määrän ennakoitaan kasvavan.

Perusopetuksen alueelliset palvelut järjestää perusopetusta alueen peruskouluissa. Alueellisia palveluita on viisi. Esi- ja perusopetuksen oppilashuoltopalvelut tuottaa esi- ja perusopetuksessa toteutettavan yhteisöllisen ja yksilöllisen oppilashuoltopalvelun yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Palveluun kuuluvat psykologi- ja kuraattoripalvelut kaupungin kouluille ja päiväkodeissa järjestettävään esiopetukseen sekä osin yksityisille ja valtion kouluille. Palvelu tekee yhteistyötä yksityisten ja valtion koulujen kanssa.

Keskeiset muutokset vuoden 2017 talousarvioon ja vuoden 2018 talousarvioesitykseen verrattuna

Vuoden 2017 talousarvioon verrattuna suomenkielisen perusopetuksen oppilasmäärän ennustetaan kasvavan 1 800 oppilaalla. Lisäksi tulosbudjetissa on varauduttu ennakoitu lisäystarpeeseen vieraskielisten oppilaiden valmistavassa opetuksessa ja suomi toisena kielenä opetuksessa sekä erityisen tuen oppilaiden palveluihin.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan elokuussa 2017 hyväksymään vuoden 2018 talousarvioehdotukseen verrattuna suomenkielisen perusopetuksen määrärahoissa on varauduttu kaupunkistrategian käynnistämiseen sekä purettu talousarvioehdotukseen sisältyneitä tuottavuus- ja säästötoimenpiteitä seuraavasti:

- Tulosbudjetissa on varauduttu siihen, että kaupunki huolehtii riittävästä lasten suomi tai ruotsi toisena kielenä-opetuksesta.
- Ensimmäisen vieraan kielen opetus aloitetaan kaupungissa jo ensimmäiseltä luokalta 1.8.2018 alkaen.
- Helsinkiläisten kielitaitoa monipuolistetaan lisäämällä kielikylyp- ja kielirikasteista opetusta.
- Tulosbudjetissa on kaupunkistrategian mukaisesti varauduttu englanninkielisen koulutuksen paikkamäärän lisäämiseen asteittain. Tavoitteena on paikkamäärän kaksinkertaistaminen strategiakaudella.
- Kiinan kielen opetusta laajennetaan, niin että tarjonta asteittain kaksinkertaistetaan peruskouluissa.
- Monikulttuuristen ohjaajien toimintaa jatketaan.
- Tulosbudjetissa on perusopetukseen osoitettu lisämääräraha 2,7 miljoonaa euroa myönteistä erityiskohtelua (PD-rahoitus) ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden tarpeiden tukemiseen. Määräraha on kohdennettu tulosbudjetissa seuraavasti:
 - o 0,9 milj. euroa PD-rahoitukseen nykyisen 1,6 milj. euron lisäksi.
 - o 0,4 miljoonaa euroa oppilashuollon henkilöstön resurssien lisäämiseen niille kouluille, joissa on paljon erityisen tuen oppilaita.
 - o 1,4 miljoonaa euroa erityisen tuen oppilaiden riittävään tukeen lähikoulussa. Lisäksi turvataan erityisluokkien tarve. Painopiste määrärahan kohdentumisessa on niillä kouluilla, jotka eivät saa pd-rahaa, mutta joilla on paljon erityisoppilaita.
- Talousarvioehdotukseen sisältyneitä ehdotuksia lisätuottavuustavoitteista peruskouluille tai ryhmäkokojen kasvattamista ei toteuteta.

Euromääräinen erittely lisäyksistä on tulosbudjetin liitteessä 2.

3. Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön palvelukokonaisuus

	TAE 2018 1 000 €	TB 2018 1 000 €	Muutos TAE-TB 1 000 €
MYYNTITULOT	2 527	2 915	388
MAKSUTULOT	2 585	2 002	- 583
TUET JA AVUSTUKSET	613	880	267
VUOKRATULOT	70	50	- 20
MUUT TOIMITATULOT	89	37	- 52
TULOT YHTEENSÄ	5 884	5 884	-
PALKAT	71 647	79 376	7 729
HENKILÖSIVUMENOT	20 068	21 823	1 755
PALVELUJEN OSTOT	25 610	26 025	415
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	5 303	5 761	458
AVUSTUKSET	232	193	- 39
VUOKRAT	55 498	50 585	- 4 913
MUUT MENOT	129	123	- 6
MENOT YHTEENSÄ	178 487	183 886	5 399
TOIMINTAKATE	- 172 603	- 178 002	- 5 399

Lukio- ja ammatillinen koulutus sekä vapaa sivistystyö		
	Tulot (1 000 eur)	Menot (1 000 eur)
TB 2017		
Ammatillinen koulutus	3 410	117 313
Suomenkielinen lukiokoulutus	357	50 182
Suomenkielinen vapaa sivistystyö	2 117	11 867
Toisen asteen opiskelijahuolto	-	4 246
Palvelukokonaisuuden yhteiset rahat		278
	5 884	183 886

Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön palvelukokonaisuudelle on varattu määrärahat suomenkielisen lukio- ja aikuislukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen ja suomenkielisen vapaan sivistystyön sekä toisen asteen opiskelijahuollon palvelujen järjestämiseen. Tämän lisäksi palvelukokonaisuuden vastuulla ovat myös ammatilliseen koulutuksen valmentava koulutus (Valma), lukioon valmentava koulutus (LUVA) ja nuorten työpajatoiminta.

Kaupunginvaltuusto päätti muuttaa hallintosääntöä 29.11.2017 siten, että etsivän nuorisotyön palvelut siirtyvät kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalle.

Määrärahoissa on varauduttu myös yksityisten oppilaitosten oppilashuollon palveluihin. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan kunta on velvollinen järjestämään psykologi- ja

kuraattoripalvelut myös yksityisille koulutuksen järjestäjille joko omalla henkilöstöllään tai avustamalla. Avustusmäärärahat ovat hallinto- ja tukipalvelujen määrärahoissa.

Suomenkielistä lukiokoulutusta on varauduttu järjestämään noin 7 250 opiskelijalle (varsinaiset opiskelijat ja valmistava opetus). Lisäksi aikuislukiossa on aineopiskelijoita arviolta 1950 kpl.

Uusi vuoden 2018 alusta voimaan astuva ammatillisen koulutuksen järjestämislupa perustuu opiskelijavuosiin eli opiskelijoiden toteutuneisiin opiskeluaikoihin. Opiskelijavuosina ammatillista koulutusta on varauduttu tarjoamaan uuden järjestämisluvan mukaisesti 8 947 opiskelijavuotta.

Vapaata sivistystyötä on varauduttu tarjoamaan 101 500 opetustuntia, mikä on samalla tasolla kuin vuonna 2017, mutta 2 000 tuntia enemmän kuin talousarvioesityksessä 2018.

Keskeiset muutokset vuoden 2017 talousarvioon ja vuoden 2018 talousarvioesitykseen verrattuna

Vuoden 2017 talousarvioon verrattuna lukioiden opiskelijamäärä on 49 opiskelijaa pienempi. Opiskelijamääräarviossa on huomioitu vuoden 2017 toteutumisen nuste. Ammatillisen koulutuksen opiskelijamäärä on muutettu uuden järjestämisluvan mukaisesti opiskelijavuosiksi ja on uuden järjestämisluvan mukainen vähimmäisopiskelijavuosimäärä.

Toimiala on hakenut opetus- ja kulttuuriministeriöltä harkinnanvaraista 953 opiskelijavuosien lisäystä, johon myönnetään valtionrahoitus. Mikäli Helsingille myönnetään lisäystä, se tuodaan erikseen lautakunnan kautta kaupunginvaltuuston käsittelyyn.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan elokuussa 2017 hyväksymään vuoden 2018 talousarvioehdotukseen verrattuna määrärahoissa on varauduttu kaupunkistrategian käynnistämiseen sekä purettu talousarvioehdotukseen sisältyneitä tuottavuus- ja säästötoimenpiteitä seuraavasti:

- Kaupunkistrategian mukaisesti osaamiskeskuksen toimintamallia jatketaan ja kehitetään ja sille pyritään saamaan myös valtion rahoitusta. Vuonna 2018 osaamiskeskuksen rahoitus on varattu kokonaisuudessaan toimialan tulosbudjettiin.
- Avoimen ammattiopiston toimintaa jatketaan
- Ohjaamo-toimintamallia jatketaan.
- Lukiokoulutukseen on varattu määrärahat englanninkielisen opetuksen paikkamäärän kaksinkertaistamista varten asteittain lukuvuodesta 2018–2019 alkaen (Ressun IB-lukio)
- Ammatilliselle koulutukselle on varattu 500 000 euroa PD-rahoitukseen. Rahoitus kohdennetaan niille aloille, joilla opiskeluvuodet ovat puutteelliset. Periaatteet tuodaan lautakunnan päätettäväksi erikseen.
- Lukiokoulutukselle on varattu PD-rahoitukseen 275 000 euroa.
- Vuoden 2018 tulosbudjettiin ei sisälly talousarvioehdotuksessa olleita tuottavuustavoitteita lukioille, ammatilliselle koulutukselle ja vapaalle sivistystyölle.

Euromääräinen erittely lisäyksistä on tulosbudjetin liitteessä 2.

4. Ruotsinkielinen palvelukokonaisuus

	TAE 2018 1 000 €	TB 2018 1 000 €	Muutos TAE-TB 1 000 €
MYYNTITULOT	1 165	1 048	-117
MAKSUTULOT	5 038	4 134	-904
TUET JA AVUSTUKSET	20	47	27
VUOKRATULOT	13	20	7
MUUT TOIMITATULOT	33	20	-13
TULOT YHTEENSÄ	6 269	5 269	-1 000
PALKAT	31 460	32 279	819
HENKILÖSIVUMENOT	8 645	8 751	106
PALVELUJEN OSTOT	14 929	15 066	137
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	1 380	1 780	400
AVUSTUKSET	5	2	-3
VUOKRAT	18 075	18 167	92
MUUT MENOT	50	109	59
MENOT YHTEENSÄ	74 544	76 154	1 610
TOIMINTAKATE	- 68 275	- 70 885	-2 610

Ruotsinkieliset palvelut TB 2018	Tulot (1 000 eur)	Menot (1 000 eur)
Ruotsinkielinen varhaiskasvatus	3 570	27 332
Ruotsinkielinen perusopetus	1 115	33 782
Ruotsinkielinen lukiokoulutus	16	9 760
Ruotsinkielinen vapaa sivistystyö	568	3 475
Asiantuntija- ja toimistopalvelut	-	1 805
	5 269	76 154

Ruotsinkielinen palvelukokonaisuus tuottaa kaupungin ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, aamu- ja iltapäivätoiminnan, perusopetuksen ja muun perusopetuslain mukaisen opetuksen, lukiokoulutuksen, nuorten työpajatoiminnan sekä vapaan sivistystyön palvelut. Ruotsinkielistä leikkipuistotoimintaa kehitetään tällä valtuustokaudella. Lisäksi palvelukokonaisuuden määrärahoissa ovat ruotsinkieliset asiantuntija- ja toimistopalvelut.

Varhaiskasvatuspalveluja on varauduttu järjestämään runsaalle 2 500 lapselle, perusopetusta 3 600 lapselle ja lukiokoulutusta noin 1 200 tutkintoa suorittavalle ja noin 260 aineopiskelijalle.

Vapaata sivistystyö tarjoaa runsaat 22 500 tuntia opetusta.

Ruotsinkielisessä perusopetuksessa ei ole suomenkielisen perusopetuksen kaltaista aluejakoa, vaan ruotsinkielinen varhaiskasvatus ja perusopetus koostuu kaupungissa neljästä alueesta. Esiopetus ja perusopetus noudattavat samoja oppilaaksiottoalueita.

Palvelu sisältää oppilashuollon palvelut. Vapaan sivistystyön ja lukiokoulutuksen palvelut sisältävät opiskelijahuollon ja nuorten työpajatoiminnan.

Asiantuntija- ja toimistopalvelut tuottaa palvelukokonaisuuden toimisto-, jaosto- ja asiantuntijapalvelut palvelukokonaisuudelle sisältäen koulut, oppilaitokset ja päiväkodit. Asiantuntija- ja toimistopalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä toimialan hallinto- ja tukipalveluiden kanssa.

Keskeiset muutokset vuoden 2017 talousarvioon ja vuoden 2018 talousarvioesitykseen verrattuna

Vuoden 2017 talousarvioon verrattuna ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen lapsimäärä kasvaa noin 200 lapsella ja perusopetuksen lapsimäärä runsaalla 100 oppilaalla. Ruotsinkielisen lukiokoulutuksen ja vapaan sivistystyön opiskelijamäärän ennakoidaan pysyvän vuoden 2017 tasolla.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan elokuussa 2017 hyväksymään vuoden 2018 talousarvioehdotukseen verrattuna määrärahoissa on varauduttu kaupunkistrategian käynnistämiseen sekä purettu talousarvioehdotukseen sisältyneitä tuottavuus- ja säästötoimenpiteitä seuraavasti:

- Helsingissä säilytetään subjektiivinen päivähoito-oikeus ja varhaiskasvatuksen henkilöstömitoitus nykyisellä tasolla. Talousarvioehdotukseen sisältyi ehdotus subjektiivisen oikeuden rajaamisesta työttömiltä ja perhevapailta olevilta.
- Tulosbudjetissa on varauduttu asiakasmaksujen alentamisesta johtuvaan palvelujen kysynnän kasvuun.
- Kaupunkistrategian mukaisesti varhaiskasvatuksen maksuttomuutta edistetään siten, että se on maksutonta viiden vuoden iästä alkaen vähintään neljä tuntia päivässä asteittain syksystä 2018 alkaen.
- Tulosbudjetissa on varauduttu siihen, että kaupunki huolehtii riittävästä lasten ruotsi toisena kielenä opetuksesta.
- Perusopetuslain mukainen iltapäivätoimintapaikka on varauduttu turvaamaan kaikille halukkaille 1- ja 2- vuosiluokan oppilaille ja erityistä tukea tarvitseville. Talousarvioehdotukseen sisältyi paikkojen turvaaminen vain 1-luokkalaisille ja erityistä tukea tarvitseville.
- Kaupunkistrategian mukaisesti PD-rahoitusta laajennetaan maltillisesti. Ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa ei ole ollut tätä rahoitusta. Tulosbudjetissa on varattu ruotsinkieliselle varhaiskasvatukselle Pd-rahoitusta 130 000 euroa. PD-rahoitus jaetaan päiväkodeille ja esikouluille vahvistamaan oppilashuoltoa esiopetuksessa sekä vahvistamaan erityistä tukea tarvitsevien ja maahanmuuttajataustaisten lasten integroitumista. Ruotsi toisena kielenä opetusta lisätään.

- Ruotsinkieliselle perusopetukselle on varattu 0,3 miljoonaa euroa PD-rahoitukseen/erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden tukemiseen. Tulosbudjetissa rahoitus on kohdennettu seuraavasti:
 - o 80 000 euroa PD-rahoitukseen koulujen määrärahoihin nykyisen x euron lisäksi.
 - o 60 000 euroa perusopetuksen oppilashuollon henkilöstöressurssien lisäämiseen niille kouluille, joissa on paljon erityisen tuen oppilaita.
 - o 160 000 euroa erityisen tuen oppilaiden riittävään tukeen lähikoulussa. Lisäksi turvataan erityisluokkien tarve
- Ensimmäisen vieraan kielen opetus aloitetaan kaupunkistrategian mukaisesti kaupungissa jo ensimmäiseltä luokalta 1.8.2018 alkaen.
- Helsinkiläisten kielitaitoa monipuolistetaan lisäämällä kielikylypy- ja kielirikasteista opetusta.
- Tulosbudjetissa on kaupunkistrategian mukaisesti varauduttu käynnistämään englanninkielinen koulutus.
- Ruotsinkieliselle perusopetukselle, lukiokoulutukselle ja vapaalle sivistystyölle ei esitetä talousarvioehdotukseen sisältyneitä lisätuottavuustavoitteita. Perusopetuksen ryhmäkokoja ei kasvateta.

Euromääräinen erittely lisäyksistä on tulosbudjetin liitteessä 2.

5. Hallinto- ja tukipalvelut

	TAE 2018 1 000 €	TB 2018 1 000 €	Muutos TAE-TB 1 000 €
MYYNTITULOT	0	0	0
MAKSUTULOT	0	0	0
TUET JA AVUSTUKSET	0	2 000	2 000
VUOKRATULOT	2 000	0	-2 000
MUUT TOIMITATULOT	0	0	0
TULOT YHTEENSÄ	2 000	2 000	0
PALKAT	24 567	23 632	-935
HENKILÖSIVUMENOT	6 840	6 616	-224
PALVELUJEN OSTOT	104 143	105 687	1 544
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	2 222	3 136	914
AVUSTUKSET	86 509	89 837	3 328
VUOKRAT	4 156	4 087	-69
MUUT MENOT	17	110	93
MENOT YHTEENSÄ	228 454	233 105	4 651
TOIMINTAKATE	-226 454	-231 105	-4 651

	TAE 2018 1 000 €
Hallinto- ja tukipalvelut -palvelukokonaisuus yhteensä	233 105
Tukipalveluista päiväkodeille, kouluille ja oppilaitoksille kohdistuvat menot:	34 470
Koulujen ja oppilaitosten sihteeripalvelut	4 660
Toimialan kehittämispalvelut	2 630
Kiinteistöjen ja kaluston kunnossapito	7 710
Vapaan sivistystyön vahtimestaripalvelut	870
Tietohallinnon järjestelmä ja kehittämispalvelut, koulujen ja oppilaitosten tietotekniikan tuki	12 970
Viestintä- ja markkinointimenot	700
Toimialan palveluissa tapahtuvat muutokset	4 930
Korvaukset ja avustukset muille palveluiden tuottajille	171 358
Toimialan hallinnon kustannukset	27 277

Toimialan hallinto jakautuu seitsemään palveluun.

Hallintopalvelut vastaavat oikeudellisten asiantuntijapalveluiden tuottamisesta toimialalla, toimialalautakunnan sekä suomenkielisen jaoston toiminnan käytännön järjestelyistä, toimialan suomenkielisten toimistopalveluiden tuottamisesta koko toimialalle sekä arkistotoimesta. Lisäksi hallintopalvelut vastaavat toimialalle tuotettavien kalustonhoito-, opistoisäntä- ja vahtimestaripalvelujen tuottamisesta.

Henkilöstöpalvelut vastaavat toimialan työnantajatoiminnasta, toimialan henkilöstösuunnittelusta, rekrytoinnin ohjauksesta ja tuesta sekä uudelleensijoitustoiminnasta, toimialan osaamisen, johtamisen ja esimiestyön sekä työhyvinvoinnin kehittämisestä, työsuojelusta ja osaltaan toimialan turvallisuusasioiden edistämisestä sekä tuottavat henkilöstöasioiden neuvontaa esimiehille.

Kehittämispalvelut vastaavat toimialan pedagogisista asiantuntijapalveluista, kasvatuksen ja koulutuksen kehittämisen tuesta sekä toimialan kansainvälisen toiminnan koordinoinnista.

Talous- ja suunnittelupalvelut vastaavat toimialan talouden ja toiminnan suunnittelusta, toimialan strategian valmistelun koordinoinnista sekä sisäisen ja ulkoisen laskennan palveluista ja toteutuksesta. Lisäksi palvelut vastaavat toimialan riskienhallinnan koordinoinnista sekä hankintojen valmistelusta ja tuesta poislukien IT-hankinnat sekä asiakasmaksuista ja laskutuksesta.

Tietohallintopalvelut vastaavat tieto- ja viestintäteknologioiden hyödyntämisestä ja kehittämisestä sekä tietohallinnon yhteentoimivuuden kehittämisestä toimialalla. Lisäksi tietohallintopalvelut huolehtivat tietoturvan edistämisestä ja koordinoinnista toimialalla. Lisäksi tietohallintopalvelu huolehtii IT-hankintojen valmistelusta ja tuesta toimialalla.

Tilapalvelut vastaavat tilahankkeiden suunnittelun ohjauksesta ja tuesta, osaltaan palveluverkon kehittämisestä, tilojen sopimushallinnasta sekä tilojen turvallisuuspalvelun koordinoinnista. Lisäksi tilapalvelut vastaavat osaltaan toimialan turvallisuusasioiden edistämisestä ja koordinoinnista sekä varautumisen ja jatkuvuuden ohjaamisesta toimialalla.

Viestintäpalvelut vastaavat toimialan yhteisestä sisäisestä viestinnästä ja ulkoisesta viestinnästä sekä toimialan viestintätoimintojen koordinoinnista. Lisäksi yksikkö vastaa toimialan markkinoinnista ja osallisuuden kehittämisen koordinoinnista sekä palveluneuvonnasta.

Keskeiset muutokset verrattuna vuoden 2018 talousarvioehdotukseen

Hallinto- ja tukipalveluiden henkilöstö on uudessa toimialarakenteessa keskitetty toimialan hallinto- ja tukipalveluihin, mutta ne ovat käytännössä osa päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten kokonaispalvelua asiakkaille.

Hallinnon tilapalveluille ja tietohallintopalveluille on siirretty tulosbudjetissa joitain määrärahoja palvelukokonaisuuksilta. Määrärahasiirtojen mukana siirretään myös vastaavat menot. Toimialan tukipalveluihin ei ole esitetty muita resurssilisäyksiä.

Hallinto- ja tukipalvelujen henkilöstö on asetetun tavoitemitoituksen mukainen.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan elokuussa 2017 hyväksymään vuoden 2018 talousarvioehdotukseen verrattuna avustuksiin ja korvauksiin on tehty seuraavat lisäykset:

- Yksityisen hoidon tuen kuntalisää korotetaan (lautakunnalle erikseen tuotava päätös)
- Kotihoidon tuen kuntalisää ei poisteta yli 2-vuotiailta
- Perusopetuslain mukainen iltapäivätoiminta turvataan kaikille sitä tarvitseville 1.-2. luokkien oppilaille sekä erityistä tukea tarvitseville oppilaille.

Euromääräinen erittely lisäyksistä on tulosbudjetin liitteessä 2.

D TULOSBUDJETIN INVESTOINTIMÄÄRÄRAHAT

1 000 €	Käyttö Förbrukning	Talousarvio Budget	Ehdotus Förslag	Talousarvio Budget	Talous- suunnitelma Ekonomiplan 2019	Talous- suunnitelma Ekonomiplan 2020
	2016	2017	2018	2018		
80502 Kasvatus- ja koulutustoimiala – Fostrans- och utbildningssektorn	17 547	23 877	23 756	31 056	27 075	27 100
<i>Yitykset - Överskridningar</i>		2 676				
8050201 Tietotekniikkahankinnat – IT-anskaffningar	9 345	16 459	16 447	23 747	19 075	19 100
8050202 Muut hankinnat – Övriga anskaffningar	8 202	7 418	7 309	7 309	8 000	8 000

Tietotekniikka palvelut ja kehittäminen

Tietotekniikkapalvelut kattavat tietoteknologisen infrastruktuuri-, tietotyöväline- ja tietojärjestelmäpalvelut sekä tämän kokonaisuuden tuki- ja ylläpitopalvelut. Palveluiden ensisijainen tavoite on varmistaa opetustoimen ydin- ja tukipalveluiden häiriötön toiminta. Tämän saavuttaminen vaatii hyvän ja hyvin dokumentoidun laiteympäristön, määritellyt loppukäyttäjäratkaisut, tehokkaat toimintamallit, määritellyn hallintaprosessin ja palvelulähtöisen ajattelutavan.

Koulutuksessa ja opetuksessa tietoteknologian hyödyntämisen merkitys on kasvanut yhteiskunnan ja työelämän digitalisoitumisen myötä. Tietotekniikan laitehankinnoilla kehitetään tietoteknistä ympäristöä opetustoimen ydintoiminnan strategian ja vaatimusten mukaisesti. Hankintatarpeet tulevat käyttäjien ja muiden sidosryhmien vaatimuksista sekä sisäisen toiminnan tehostamisesta ja niiden lähtökohtana on käyttäjien tarpeiden arviointi myös tulevaisuuden tarpeet huomioiden. Digitalisaatio muuttaa ydintoimintaa ja edellyttää systemaattista ja tavoitteellista tietoteknologian kehittämistä, jotta koulutus ja opetus voi vastata tulevaisuuden yhteiskunnan ja työelämän tarpeisiin. Myös laitteiden ja niiden toiminnallisuuksien ja sovellusten ylläpitäminen tietoturvalisella tavalla vaatii vanhojen ratkaisujen päivittämistä ajantasaisilla laitteilla tai ratkaisuilla.

Toimialan hallinnon osalta määrärahasa on huomioitu uusien sähköisten asiointipalveluiden kehittäminen. Määrärahasa on varaus toimipisteiden perusparannushankkeiden ja uudiskohteiden hankintoihin sekä lukioiden sähköisten yökirjoitusten vaatimien hankintoihin. Määrärahojen puitteissa muut tarvittavat laitehankinnat määritellään ja priorisoidaan yhdessä palvelukokonaisuuksien kanssa käyttäjävaatimusten perusteella. Laitehankinnat tehdään Helsingin kaupungin hankintaprosessin ja puitesopimusten mukaisesti. Ennen tietotyövälineiden toimittamista tehdään laitteisiin tarvittavat asennukset ja riittävä testaus, jotta käyttöönotto sujuu mahdollisimman sujuvasti. Tietoliikenteen ja tukiasemien osalta toimivuus testataan asennusten jälkeen riittävässä määrin ennen verkon käyttöön ottamista.

Stadin ammattiopiston tietotekniikkahankinnat kohdistuvat pääasiassa olemassa olevan laitekannan uudistamiseen vastaamaan tämän päivän pedagogisia ja työelämälähtöisiä tarpeita sekä korvaamaan käytöstä poistettuja laitteita. Myös valmistuvia perusparannuskohteita varustetaan vastaavasti tietoteknisin laittein. Ammatillisen

koulutuksen monimuotoisuudesta johtuen tiukka rajanveto muuhun ja tietotekniseen laitteistoon on hankalaa, sillä lähes kaikkeen ammatillisen koulutuksen työelämälähtöiseen koulutukseen kuuluvat koneet ja laitteet sisältävät merkittävän määrän ict-teknologiaa.

Muut hankinnat

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Määrärahalla varustellaan Kruunuvuorenrantaan tulevan ensimmäisen päiväkodin Borgströminmäen tilat ja päiväkotit Yliskylän korvaava uudisrakennus. Määrärahalla kalustetaan viiden paviljonkipäiväkodin tilat. Nämä ovat Torpparimäessä Kotitorpan, Itäkeskuksessa Lakan ja Botbyn, Malmikartanossa Timotein ja Haagassa Lapinmäen päiväkotien väistötilat sekä Kuninkaantammen paviljonkipäiväkotit. Leikkipuistotoiminnan tiloista varustellaan leikkipuistojen Lohikäärme, Brahe ja Kotinummi leikkipuistojen uudisrakennukset sekä Keskustakirjastoon tulevia leikkipuistotoimintaan liittyviä tiloja.

Suomenkieliset koulut

Perusparannuskohteina valmistuvat Alppilan lukion ja Munkkivuoren ala-asteen tilat, jotka kalustetaan. Lisäksi määrärahoja on varattu Helsingin medialukion ja Solakallion koulun korjattavien tilojen kalustusta varten sekä Puistopolun peruskoulun Mustakiven peruskorjattavien tilojen kalustusta varten. Teknisentyön tiloja valmistuu Lauttasaaren ala-asteelle ja Munkkivuoren ala-asteelle. Lisäksi varauksia on tehty räjähdysasiakirjojen hankintaan, työterveydenhuollon antamiin lausuntoihin ergonomian parantamisesta ja pieniin perusparannuksiin. Määrärahaa on varattu myös peruskoulujen/päiväkotien ja lukioiden lapsi/oppilasmäärän kasvusta johtuviin tarpeisiin sekä kahdeksan koulun uuden oppimisympäristön varustamiseen.

Ruotsinkieliset koulut

Perusparannuskohteina valmistuu Botby Grundskolan ja Minervaskolan, jotka kalustetaan. Lisäksi määrärahaa on varattu kahden koulun uuden oppimisympäristön varustamiseen.

Stadin ammattiopisto

Vuonna 2018 valmistuu Prinsessantien peruskorjauksen viimeinen vaihe, minne hankitaan uusia kalusteita ja laitteita. Muut investoinnit kohdistuvat oppimisympäristöjen kehittämiseen sekä opetusvälineiden uusintaan kaikissa Stadin ammattiopiston toimipaikoissa. Suurimpia hankintoja ovat audiovisuaalisten laitteiden uusiminen media-alan perustutkintoon, robottien hankkiminen mm. automatiotekniikan perustutkintoon, laserkeilain maanmittausalan perustutkintoon, CNC-kone puualan perustutkintoon, hitsausrobotti ja konenäköjärjestelmä kone- ja metallialan perustutkintoon sekä kuorma-auto logistiikan perustutkintoon.

Keskeiset muutokset verrattuna lautakunnan elokuussa hyväksymään 2018 talousarvioehdotukseen

Toimialan investointirahoitusta on lisätty talousarvioesitykseen verrattuna 7,3 M€. Lisäyksestä on kohdennettu digitalisaatio-ohjelmaan 2,6 miljoonaa euroa, varhaiskasvatuksen asiakasmaksujärjestelmän uusimiseen 2,0 miljoonaa euroa ja 2,7 miljoonaa vanhentuneiden turvajärjestelmien korjaamiseen.

Investointimäärärahoista on varattu em. lisäys huomioiden yhteensä 12,6 miljoonaa toimialan digitalisaatio-ohjelman jatkamiseen. Vuodesta 2018 alkaen tällä määrärahalla on rahoitetaan myös varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön digitalisaatiohankinnat. Määrärahasta 3,9 miljoonaa euroa käytetään perusopetuksen oppilaskannettaviin, toisen asteen koulutuksen opiskelijoiden lainakäytössä käytettäviin kannettaviin tietokoneisiin 240 000 euroa ja opettajakoneiden (mukaan lukien vapaa sivistystyö) täydennyshankintaan ja vanhentuneiden koneiden vaihtamiseen 400 000 euroa. Kannettavien tietokoneiden latauspisteisiin, latauskärryihin tai latauskaappeihin varataan määrärahasta 1 000 000 euroa. Langattoman verkon muutostöihin arvioidaan käytettävän 200 000 euroa. Oppimisen kokonaisvaltaisen tietojärjestelmän edellyttämät muutokset taustajärjestelmissä ja järjestelmään kuuluvat tietovarastoratkaisut ja data-analytiikka, oppimisalustan kehittäminen ja rajapintatyö vaativat yhteensä 3 miljoonaa euroa. Innovatiivisiin teknologiaratkaisuihin ja robotiikkaan varataan 1,16 miljoonaa euroa. Lisäksi asiakastietojärjestelmän kehittäminen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tarpeisiin on arviolta 2,7 miljoonaa euroa.

LIITTEET

- Liite 1 Korvaukset ja avustukset muiden tuottamiin palveluihin vuonna 2018
- Liite 2 Pormestarin ja kaupunginhallituksen talousarvioehdotuksissa tehtyjen määrärahalisäysten kohdennus

KORVAUKSET JA AVUSTUKSET MUIDEN TUOTTAMIIN PALVELUIHIN	
	TB 2018
Budjetin tallennus tiliöinti	
TULOT YHTEENSÄ	10 000
TULOT	10 000
Ruskeasuon ip asiakasmaksut	10 000
PALVELUJEN OSTOT YHTEENSÄ	81 521 000
Asiakaspalvelujen ostot yht.	81 511 000
- Valtio koulut, perusopetus	410 000
- Valtio koulut, tukijaksot	60 000
- Valtio koulut, ohjauskäynnit	18 000
- Valtio koulukodit	596 000
- Valtion koulut clearing	15 801 000
- Kuntien koulut sairaalakoulut	404 000
- Kuntien koulut clearing	5 010 000
- Yksityiset sopimuskoulu clearing	44 558 000
- Muut yksityiset koulut clearing	10 411 000
- koulukodit Clearing	580 000
- Ruskeasuon iltapäivätoiminta	65 000
Muiden palvelujen ostot	10 000
- Iltapäivätoiminnan tarkastus- ja palvelumaksut	10 000
AVUSTUKSET YHTEENSÄ	90 002 000
Avustukset kotitalouksille:	82 146 000
Yksityisen hoidontuki	24 743 000
Kodinhoidon tuki	57 403 000
Avustukset yhteisöille:	7 165 000
Iltapäivätoiminta	6 665 000
- Järjestöjen avustaminen	6 115 000
- Iltapäivätoiminta asiakasmaksukompensaatio	550 000
Yksityisten sopimuskoulujen tonttivuokrat	500 000
Muut järjestöavustukset	691 000
- <i>Etsivä nuorisotyö *)</i>	500 000
- Helvary ry	2 000
- Hero ry	24 000
- Varhaiskasvatuksen järjestöavustukset	85 000
- Suomenkielisen vapaan sivistystyön avustukset	80 000
MENOT YHTEENSÄ	171 523 000

*) siirtyy KUVA:n alaisuuteen 2018

LIITE 2 / Kasvatus- ja koulutuslautakunta 12.12.2017

PORMESTARIN JA KAUPUNGINHALLITUKSEN ESITYKSIIN SISÄLTUVIEN RESURSSILISÄYSTEN KOHDENTAMINEN TULOSBUDJETISSA 2018	
VARHAISKASVATUS JA ESIOPETUS	
- Kielirikasteinen kokeilu	150 000
- Eng.paikkamäärä kaksinkertaiseksi asteittain	100 000
- Maksuton varhaiskasvatus 5 vuoden iästä alkaen asteittain	630 000
- Kaupunki huolehtii riittävästä lasten suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetuksesta	120 000
- Subjekttiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen perhevapailla ja työttöminä olevilta (TAESSA ESITETYN SOPEUTUSTOIMEN PURKAMINEN)	3 000 000
- IP-paikkatarjonnan lisääminen väestönkasvun mukaisesti (SOPETUSTOMEN PURKAMINEN) kaupungin omana toimintana	480 000
- Varhaiskasvatustuksumaksujen alentaminen	5 000 000
LISÄYKSET YHTEENSÄ	9 480 000
PERUSOPETUS	
- Eng.paikkamäärä kaksinkertaiseksi asteittain	450 000
- Ensimmäisen vieraan kielen aloittaminen jo ensimmäiseltä luokalta	1 125 000
- Kaupunki huolehtii riittävästä lasten suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetuksesta	480 000
- Monikulttuuriset ohjaajat	350 000
- Lisätuottavuustavoitteen purku (TAESSA ESITETYN SOPEUTUSTOIM. PURK.)	3 100 000
- Ryhmäkokojen kasvattamisen purkaminen (TAESSA ESITETYN SOPEUTUSTOIM. PURK.)	1 200 000
- Asiakasmäärän kasvu - oppilaita vanhoihin ryhmiin	-1 145 000
- PD-rahoituksen /erityistä tukea tarvitsevien tukeminen	2 700 000
LISÄYKSET YHTEENSÄ	8 260 000
LUKIO JA AMMATILLINEN KOULUTUS SEKÄ VAPAA SIVISTYSTYÖ	
- PD-rahoitus ammatilliseen koulutukseen	500 000
- PD-lisärahoitus lukiokoulutukseen	170 000
- Eng.paikkamäärä kaksinkertaiseksi asteittain (Ressun IB)	50 000
- Avoimen ammattiopiston toiminnan jatkaminen	500 000
- Osaamiskeskustoiminnan jatkaminen	3 000 000
- Ohjaamo -toimintamallin jatkaminen	120 000
- Tuottavuustavoitteen poistaminen lukiokoulutuksesta (TAESSA ESITETYN SOPEUTUSTOIM. PURK.)	1 400 000
- Tuottavuustavoitteen poistaminen Stadin ammattiopistolta (TAESSA ESITETYN SOPEUTUSTOIM. PURK.)	1 500 000
- Vapaan sivistystyön opetustuntien vähentämisen peruminen (TAESSA ESITETYN SOPEUTUSTOIM. PURK.)	150 000
LISÄYKSET YHTEENSÄ	7 390 000
RUOTSINKIELISET PALVELUT	
- PD-rahoitus rk varhaiskasvatukseen	130 000
- Kaupunki huolehtii riittävästä lasten suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetuksesta	60 000
- Maksuton varhaiskasvatus 5 vuoden iästä alkaen asteittain	70 000
- Ensimmäisen vieraan kielen aloittaminen jo ensimmäiseltä luokalta	125 000
- Englanninkielisen paikkamäärän kaksinkertaistaminen vaiheittain	60 000
- Tuottavuustavoite pois peruskoulutuksesta (SOPEUTUSTOIMEN PURKAMINEN)	300 000
- Tuottavuustavoite pois lukiokoulutuksesta (SOPEUTUSTOIMEN PURKAMINEN)	300 000
- Ryhmäkokojen kasvattaminen pois (SOPEUTUSTOIMEN PURKAMINEN)	300 000
- Vapaan sivistystyön opetustuntien vähentämisen peruminen (SOPEUTUSTOIMEN PURKAMINEN)	95 000
- PD-rahoituksen /erityistä tukea tarvitsevien tukeminen	300 000
LISÄYKSET YHTEENSÄ	1 740 000
AVUSTUKSET JA KORVAUKSET	
- Yksityisen hoidon tuen kuntalisän korotus	160 000
- Kotihoidontuen kuntalisän poistaminen yli 2-vuotiailta (SOPEUTUSTOIMEN PURKAMINEN)	3 200 000
- IP-paikkamäärän palauttaminen vuoden 2017 tasolle (SOPEUTUSTOIMIEN PURKAMINEN)	1 500 000
LISÄYKSET YHTEENSÄ	4 860 000
KAIKKI LISÄYKSET YHTEENSÄ	31 730 000